

Mynd i'r afael â'r Heriau Gofal a Gynlluniwyd – Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2025

Cyfeirnod y ddogfen: 4666A2025

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a chysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff y GIG yng Nghymru, ac adrodd wrth y Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'r sefydliadau hynny wedi defnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2025. Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti lle mae'r adroddiad hwn yn y cwestiwn.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn 4

Ffeithiau allweddol 6

Negeseuon allweddol 7

Argymhellion 9

Adroddiad manwl

Camau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r her gofal a gynlluniwyd 11

Perfformiad rhestrau aros – A yw'r camau a gymerwyd yn arwain at welliant? 24

Deall a goresgyn y rhwystrau i welliant 32

Atodiadau

Atodiad 1 – Dulliau archwilio 33

Atodiad 2 – Meini prawf archwilio 35

Atodiad 3 – Dadansoddiad data ychwanegol ar ofal a gynlluniwyd 38

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno canfyddiadau gwaith ar adfer gofal a gynlluniwyd yr ydym wedi ei wneud ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg (y Bwrdd Iechyd). Gwnaed y gwaith i helpu i gyflawni dyletswydd statudol yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 61 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i fod yn fodlon bod gan y Bwrdd Iechyd drefniadau priodol ar waith i sicrhau'r defnydd effeithlon, effeithiol, a darbodus o'i adnoddau. Cyflawnwyd ein gwaith yn unol â safonau archwilio INTOSAI¹. Nid yw'r adroddiad hwn yn cynnwys unrhyw archwiliad o arosiadau yn ymwneud â diagnosis a thriniaeth canser, sy'n destun archwiliad ar wahân gan yr Archwilydd Cyffredinol.
- 2 Mynd i'r afael ag ôl-groniad y rhestr aros am ofal a gynlluniwyd yw un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu'r GIG yng Nghymru. Nid fodlonwyd targedau amseroedd aros y GIG yng Nghymru ers blyneddau lawer a gwnaeth pandemig COVID-19 sefyllfa a oedd eisoes yn heriol yn llawer gwaeth wrth i wasanaethau gofal a gynlluniwyd gael eu gohirio i ddechrau ac yna eu hailddechrau'n araf er mwyn caniatáu i'r GIG ganolbwyntio ar drin y rhai a oedd yn ddifrifol wael â'r feirws. Ers dechrau'r pandemig, mae maint cyffredinol rhestr aros y GIG wedi tyfu'n sylweddol ac ar ddiwedd mis Chwefror 2025 roedd 614,150 o gleifion unigol yn aros am driniaeth.
- 3 Ym mis Ebrill 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei Rhaglen i Drawsnewid a Moderneiddio Gofal a Gynlluniwyd a Lleihau Rhestrau Aros yng Nghymru. Mae'r rhaglen yn cynnwys £170 miliwn o gyllid cylchol i gefnogi'r broses o adfer gofal a gynlluniwyd, ynghyd â £15 miliwn o gyllid ychwanegol y flwyddyn dros bedair blynedd i gefnogi'r broses o drawsnewid gofal a gynlluniwyd. Ar ôl hynny, dyrannodd Llywodraeth Cymru £50 miliwn arall rhwng mis Medi 2024 a mis Hydref 2024 i leihau'r amseroedd aros hiraf². Mae'r rhaglen yn cynnwys targedau penodol a blaenoriaethau Gweinidogol:
 - na ddylai neb aros yn hwy na blwyddyn am ei apwyntiad claf allanol cyntaf erbyn diwedd 2022 (**diwygiwyd y dyddiad targed i fis Rhagfyr 2023**)³;
 - er mwyn dileu nifer y bobl sy'n aros yn hwy na dwy flynedd yn y mwyafrif o'r arbenigeddau erbyn mis Mawrth 2023 (**diwygiwyd y dyddiad targed i fis Mawrth 2024**);

¹ Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio/International Organization of Supreme Audit Institutions yw INTOSAI

² Ymateb yr Ysgrifennydd Iechyd i ddata perfformiad diweddaraf GIG Cymru. Roedd y dyraniad ychwanegol o £50 miliwn yn cynnwys £28 miliwn ym mis Medi a £22 miliwn ym mis Hydref 2024.

³ Ni chyflawnodd y Byrddau Iechyd y targedau gwreiddiol ar gyfer apwyntiad cleifion allanol cyntaf a nifer y bobl sy'n aros yn hwy na dwy flynedd am driniaeth. O ganlyniad, cytunodd Llywodraeth Cymru i bennu targedau interim (**mewn ffont trwm**, uchod).

- dylai pobl gael prawf ac adroddiad diagnostig o fewn wyth wythnos ac ymyriadau therapi o fewn 14 wythnos erbyn gwanwyn 2024; ac
 - er mwyn dileu nifer y bobl sy'n aros yn hwy na blwyddyn yn y mwyafrif o'r arbenigeddau erbyn gwanwyn 2025.
- 4 Ym mis Mai 2022, cyhoeddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru sylwebaeth ar Mynd i'r Afael â'r Ôl-groniad Mewn Gofal Wedi'i Gynllunio yng Nghymru yn amcangyfrif y gallai gymryd hyd at saith mlynedd i'r rhestr aros gyffredinol yng Nghymru ddychwelyd i'r lefel a fodolai cyn y pandemig. Tynnodd y sylwebaeth sylw at feysydd allweddol y mae angen gweithredu ynddynt, gan gynnwys:
- cael arweinyddiaeth leol sy'n gryf ac wedi ei halinio i gyflawni'r weledigaeth genedlaethol ar gyfer adfer gwasanaethau gofal a gynlluniwyd;
 - cael pwyslais o'r newydd ar effeithlonrwydd y system a thechnolegau newydd;
 - datblygu a diogelu capasiti gofal a gynlluniwyd; a
 - chyfathrebu'n effeithiol â chleifion sy'n aros am driniaeth a bod â systemau ar waith i reoli'r risgiau clinigol i'r cleifion hynny tra byddant yn aros.
- 5 Mae ein gwaith wedi ystyried y cynnydd y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei wneud wrth fynd i'r afael â'i heriau gofal a gynlluniwyd a lleihau ei ôl-groniad rhestr aros, gyda phwyslais penodol ar:
- y camau y mae'r Bwrdd Iechyd wedi eu cymryd i fynd i'r afael â'r ôl-groniad gofal a gynlluniwyd;
 - y perfformiad rhestr aros; a
 - deall a goresgyn y rhwystrau i wella.
- 6 Gwnaed ein gwaith rhwng mis Rhagfyr 2024 a mis Mawrth 2025. Crynhoir y dulliau a ddefnyddiwyd gennym yn **Atodiadau 1 a 2**. Mae **Atodiad 3** yn darparu rhywfaint o ddadansoddi data ychwanegol ar wasanaethau gofal a gynlluniwyd ac mae **Atodiad 4** yn cynnwys ymateb y Bwrdd Iechyd i unrhyw argymhellion sy'n deillio o'n gwaith.
- 7 Mae'r Bwrdd Iechyd yn wynebu rhai heriau sylweddol. Mae ar statws uwchgyfeirio Lefel 3 ar hyn o bryd ar gyfer cyllid, strategaeth a chynllunio, a chanlyniadau perfformiad yn ymwneud â chanser a gofal a gynlluniwyd. Mae ar statws uwchgyfeirio Lefel 4 ar gyfer perfformiad a chanlyniadau yn ymwneud a gofal brys a gofal mewn argyfwng o dan Fframwaith goruchwyllo ac uwchgyfeirio GIG Cymru. Hefyd, yn ystod mis Hydref 2024, datganwyd bod y to yn Ysbyty Tywysoges Cymru yn beryglus, a chafodd digwyddiad critigol ei ddatgan. Arweiniodd hyn at gau deg ward ac wyth theatr ar unwaith, ac adleoli'r Uned Gofal Dwys ar unwaith. Teimlwyd effaith hyn ar draws y Bwrdd Iechyd a datblygwyd cynlluniau yn gyflym i ailddosbarthu gwasanaethau ar draws i ddiogelu gofal heb ei drefnu ac a gynlluniwyd ac i liniaru diffygion.

Ffeithiau allweddol

£80.8m swm y cyllid ychwanegol y mae'r Bwrdd Iechyd wedi ei dderbyn oddi wrth Lywodraeth Cymru rhwng 2022-23 a 2024-25 i gefnogi'r broses o wella gofal a gynlluniwyd.

111,179 maint cyffredinol y rhestr aros ym mis Chwefror 2025.

182% y twf canrannol yn y rhestr aros gyffredinol rhwng mis Ebrill 2019 a mis Chwefror 2025.

14,823 nifer y llwybrau cleifion a oedd wedi aros yn hwy na blwyddyn am eu hapwyntiad cleifion allanol cyntaf ym mis Chwefror 2025 o'u cymharu â tharged cenedlaethol o ddim sy'n aros. Mae nifer yr arosiadau o flwyddyn am apwyntiad cleifion allanol wedi gostwng 20% ers mis Ebrill 2022.

2,347 nifer y llwybrau cleifion a oedd wedi aros yn hwy na dwy flynedd am driniaeth ym mis Chwefror 2025 o'u cymharu â tharged cenedlaethol o ddim sy'n aros. Bu gostyngiad o 82% yn nifer yr arosiadau o ddwy flynedd ers mis Ebrill 2022.

79% canran yr arosiadau am brawf diagnostig a oedd o fewn wyth wythnos ym mis Chwefror 2025 o'i chymharu â tharged cenedlaethol o 100%. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sicrhau gostyngiad sylweddol o 80% mewn arosiadau diagnostig 'hwy nag wyth wythnos' ers mis Ebrill 2022.

98% canran yr arosiadau am therapi a oedd o fewn 14 wythnos ym mis Chwefror 2025 o'i chymharu â tharged cenedlaethol o 100%. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sicrhau gostyngiad o 93% mewn arosiadau am therapi 'hwy nag 14 wythnos' ers mis Ebrill 2022.

25,421 y nifer a oedd wedi aros yn hwy na blwyddyn am driniaeth ym mis Chwefror 2025 o'u cymharu â tharged cenedlaethol o sero erbyn gwanwyn 2025 ar gyfer y mwyafrif o'r arbenigeddau. Mae hyn wedi gostwng 51% ers mis Ebrill 2022.

Negeseuon allweddol

Casgliad cyffredinol

- 8 Ar y cyfan, canfuwyd gennym fod y **Bwrdd lechyd gostwng y nifer o arosiadau hir iawn, er bod digwyddiad critigol mis Hydref 2024 wedi effeithio ar adfer y rhestr aros. Mae ganddo gynlluniau byrdymor da, ond mae angen iddo ddatblygu ei gynllun gwasanaethau clinigol i helpu i lunio gwasanaethau a all fodloni'n gynaliadwy y twf disgwylidig i alw yn y tymor hwy, Mae angen iddo wella hefyd sut y mae'n adrodd ar niwed sy'n deillio o oediadau mewn gofal a gynlluniwyd.**

Canfyddiadau allweddol

Camau y mae'r Bwrdd lechyd yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r her gofal a gynlluniwyd

- Mae'r Bwrdd lechyd wedi cael rhywfaint o lwyddiant wrth ddiogelu'r capasiti gofal a gynlluniwyd rhag pwysau gofal heb ei drefnu ehangach. Fodd bynnag, effeithiodd digwyddiad critigol Ysbyty Tywysoges Cymru ar allu'r Bwrdd lechyd i gynnal y lefel ofynnol o wasanaethau a gynlluniwyd. I liniaru hyn, mae wedi cynyddu capasiti gofal a gynlluniwyd byrdymor trwy drefnu gwaith yn fewnol, trefnu gwaith ar contractau allanol, mentrau rhestr aros a gweithio rhanbarthol.
- Mae'r Bwrdd lechyd yn gwario ei ddyraniad gofal a gynlluniwyd ychwanegol gan Lywodraeth Cymru yn unol â'i gynlluniau. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o'r cyllid hwn wedi cael ei gyfeirio at welliannau byrdymor â dim ond rhywfaint o fuddsoddiad mewn trawsnewid gwasanaethau yn gynaliadwy.
- Mae cynlluniau yn nodi camau eglur ar gyfer sicrhau gwelliannau byrdymor i restrau aros, ond nid yw'r cynlluniau hyn yn disgrifio'n ddigonol eto camau a all sicrhau gwelliannau mwy cynaliadwy i wasanaethau gofal a gynlluniwyd.
- Mae'r Bwrdd lechyd wedi dechrau sicrhau arbedion effeithlonrwydd, ond ceir lle o hyd i sicrhau bod capasiti cleifion allanol mor fawr â phosibl, i gynyddu defnydd o theatrau ac i wella gwaith cynllunio swyddi.
- Mae'r Bwrdd lechyd wedi gweithredu polisi Annog, Atal ac Amser Paratoi Llywodraeth Cymru, ac mae ganddo dîm cadw mewn cysylltiad pwrpasol ar gyfer cleifion.
- Mae angen i'r Bwrdd lechyd gryfhau'r broses o adrodd ar niwed gwirioneddol sy'n deillio o arosiadau hir am ofal a gynlluniwyd.

Perfformiad rhestr aros – a yw'r camau a gymerwyd yn arwain at welliant?

- Yn gyffredinol, mae'r Bwrdd Iechyd wedi lleihau ei restr aros gyffredinol rhyw fymryn, ond mae'r niferoedd sy'n aros yn dal i achosi her sylweddol i'r Bwrdd Iechyd. Ceir dros 110,000 o lwybrau triniaeth agored.
- Gwnaeth y Bwrdd Iechyd rywfaint o gynnydd cynnar da i leihau ei arosiadau hir ond cafodd drafferth yn bodloni targedau Llywodraeth Cymru. Er nad yw'r Bwrdd Iechyd wedi bodloni'r mwyafrif o'r targedau adfer gofal a gynlluniwyd cenedlaethol diweddar mewn termau absoliwt:
 - mae'r nifer sy'n aros yn hwy na blwyddyn am eu hapwyntiad cleifion allanol cyntaf wedi gostwng o 20,975 o lwybrau cleifion ym mis Ebrill 2022 i 14,823 ym mis Chwefror 2025; a
 - gostyngodd y nifer sy'n aros yn hwy na dwy flynedd am driniaeth o 12,046 o lwybrau cleifion ym mis Ebrill 2022 i 2,347 ym mis Chwefror 2025.
- Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn perfformio'n dda o ran ei arosiadau am therapïau a gwnaeth welliant sylweddol ac amlwg o ran mynd i'r afael ag arosiadau diagnostig hir.

Rhwystrau i welliant a'r camau sy'n cael eu cymryd i'w goresgyn

- Ceir nifer o rwystrau i welliant pellach i ofal a gynlluniwyd. Mae'r rhain yn cynnwys gofynion gwasanaeth sy'n cynyddu ac yn cystadlu, adferiad parhaus yn sgil effaith digwyddiad critigol Ysbyty Tywysoges Cymru, pwysau ariannol a phrinder yn y gweithlu.
- Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod yr heriau hyn ac yn cyflwyno nifer o gamau gweithredu i helpu i fynd i'r afael â'r materion hyn. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd barhau i ymgorffori'r trefniadau hyn a datblygu ei gynllun gwasanaethau clinigol ochr yn ochr â sicrhau'r cyflymder cyflawni gofynnol o ddatblygiadau rhanbarthol ehangach.

Argymhellion

9 Rydym wedi cyflwyno argymhellion sy’n deillio o’r archwiliad hwn yn **Arddangosyn 1**.

Arddangosyn 1: argymhellion

Argymhellion	
Cynllunio	
A1	Mae angen i’r Bwrdd lechyd sefydlu cerrig milltir tymor hwy, yn gysylltiedig â datblygiad cynllun gwasanaethau clinigol, i ysgogi gwelliant parhaus i ofal a gynlluniwyd (Arddangosyn 2).
Rheoli risg	
A2	Dylai’r Bwrdd lechyd adolygu a diweddarau cofrestr risg y rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid i sicrhau bod risgiau’n gyfredol, ei bod yn eglur mwy sy’n gyfrifol amdanynt a’u bod yn cynnwys manylion digonol ar gamau sy’n ofynnol i liniaru’r risgiau (Arddangosyn 3).
Monitro effaith cyllid ychwanegol	
A3	Dylai’r Bwrdd lechyd gryfhau ei waith adrodd ar effaith y cyllid gofal a gynlluniwyd ychwanegol gan Lywodraeth Cymru (Paragraff 23).
Effeithlonrwydd a chynhyrchiant	
A4	Mae ein gwaith wedi nodi bod cyfleoedd ar gyfer gwelliannau effeithlonrwydd a chynhyrchiant pellach (Arddangosyn 6). Dylai’r Bwrdd lechyd: 4.1 Fynd i’r afael ag achosion canslo llawdriniaeth ar fyr rybudd i wella defnydd o adnoddau theatr. Yn rhan o hyn, gosod targed lleihau eglur ar gyfer achosion o ganslo llawdriniaeth ar fyr rybudd. 4.2 Gwella cyfraddau defnyddio theatrau, gyda’r nod o gyrraedd y lefel o 85% a argymhellir gan GIRFT. 4.3 Cynyddu cyfraddau llawdriniaeth ddydd i’r lefel o 85% a argymhellir gan GIRFT. 4.4 Cynyddu cydymffuriad cynllunio swyddi i’r targed o 85%. Defnyddio cynllunio swyddi fel ffordd o ysgogi gwell cynhyrchiant ac i helpu i lunio a thrawsnewid gwasanaethau effeithlon.

Argymhellion

Trin yn eu tro

- A5 Mae angen i'r Bwrdd Iechyd gryfhau ei gamau i gyrraedd ei darged trin yn eu tro o 80% o fewn y 12 mis nesaf (**Arddangosyn 6**).

Rheoli risgiau clinigol sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir

- A6 Mae angen i'r Bwrdd Iechyd gryfhau ei brosesau monitro ac adrodd sy'n gysylltiedig â rheoli risgiau clinigol sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir:
- 6.1 adeiladu ar y trefniadau adolygu niwed mewn gwasanaethau offthalmoleg, datblygu a gweithredu Sul cyson ar draws pob arbenigedd i asesu'r perygl o niwed, neu niwed gwirioneddol i gleifion wedi'i achosi gan arosiadau hir (**Arddangosyn 7**); ac
 - 6.2 adrodd y risgiau a'r digwyddiadau gwirioneddol o niwed yn deillio o oedi cyn cael mynediad at driniaeth i'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad (**Arddangosyn 7**).

Adroddiad manwl

Camau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r her gofal a gynlluniwyd

- 10 Fe wnaethom ystyried a yw'r Bwrdd Iechyd yn cynllunio ac yn cyflawni gwelliant mewn gofal a gynlluniwyd yn effeithiol, a yw'n defnyddio ac yn monitro effaith cyllid Llywodraeth Cymru yn briodol ac yn cefnogi cleifion sydd â'r risg fwyaf o niwed o ganlyniad i oedi.
- 11 Canfuwyd gennym fod **y Bwrdd Iechyd yn canolbwyntio ei ymdrechion a'i gyllid ychwanegol yn ddealladwy ar fynd i'r afael â chanlyniad digwyddiad critigol Ysbyty Tywysoges Cymru i helpu i leihau arosiadau hir am ofal a gynlluniwyd. Fodd bynnag, mae angen hefyd iddo gynnal cyflymder cynllunio i roi gwasanaethau gofal a gynlluniwyd ar sylfaen fwy cynaliadwy yn y tymor hwy yn ogystal â chryfhau gwaith adrodd ar niwed cleifion sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir am ofal a gynlluniwyd.**

Cynlluniau i wella gofal a gynlluniwyd a'r rhaglen i'w cyflawni

- 12 Mae'n bwysig bod gan y Bwrdd Iechyd gynllun eglur ar gyfer mynd i'r afael ag ôl-groniad y rhestr aros a'i fod yn cyflawni gwell gofal a gynlluniwyd cynaliadwy. Fe wnaethom ystyried a oes gan y Bwrdd Iechyd:
 - gynlluniau gwella eglur, realistig ac wedi'u costio ar gyfer gofal a gynlluniwyd sy'n cyd-fynd ag uchelgeisiau'r cynllun adfer cenedlaethol a blaenoriaethau Gweinidogol; a
 - threfniadau rheoli rhaglenni priodol i gefnogi'r broses o wella gofal a gynlluniwyd, a gefnogir gan atebolrwydd eglur ac arweinyddiaeth glinigol ac adroddiadau i'r pwyllgorau a'r Bwrdd.

Cynlluniau gwella gofal a gynlluniwyd

- 13 Canfuwyd gennym fod **gan y Bwrdd Iechyd gynlluniau da i gefnogi adferiad rhestrau aros am ofal a gynlluniwyd byrdymor. Fodd bynnag, mae angen iddo sicrhau ei fod yn nodi sut mae'n bodloni'r galw cynyddol am wasanaethau yn gynaliadwy trwy ei gynllun gwasanaethau clinigol.**
- 14 Caiff y canfyddiadau sy'n sail i'r casgliad hwn eu crynhoi yn **Arddangosyn 2.**

Arddangosyn 2: dull y Bwrdd lechyd o wella'r broses o gynllunio gofal a gynlluniwyd

Cwestiwn archwilio	Ydy / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
A yw'r Bwrdd lechyd wedi datblygu cynllun eglur i gefnogi'r broses o adfer gofal a gynlluniwyd?	Ydy	Mae Cynllun Tymor Canolig Integredig 2025-28 y Bwrdd lechyd yn cynnwys cynllun lefel uchel ar gyfer gwella ei wasanaethau gofal a gynlluniwyd. Mae hwn yn cynnig camau cymharol eglur ar gyfer y 12 mis nesaf a 'bwriad' ehangach ar gyfer y tair blynedd nesaf. Ategir hyn gan y rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid a sefydlodd raglen flynyddol o waith â'r nod o gynyddu capasiti llawfeddygol cleifion allanol a dewisol.
A yw'r dull ar gyfer sicrhau gwelliant i ofal a gynlluniwyd wedi'i gostio ac yn fforddiadwy?	Nac ydy	Mae'r Cynllun Tymor Canolig Integredig yn darparu cynllun ariannol lefel uchel ar gyfer y sefydliad ac yn cyflwyno sefyllfa ariannol gyffredinol y Bwrdd lechyd. Fodd bynnag, nid oes cynllun gofal a gynlluniwyd wedi'i gostio na thrywydd i wasanaethau gofal a gynlluniwyd ariannol gynaliadwy.
A yw blaenoriaethau gofal a gynlluniwyd y Bwrdd lechyd yn cyd-fynd yn briodol â'r cynllun adfer gofal a gynlluniwyd cenedlaethol a blaenoriaethau Gweinidogol?	Ydyn	Mae blaenoriaethau'r Cynllun Tymor Canolig Integredig yn cyd-fynd yn ddigonol â'r blaenoriaethau gweinidogol a'r cynllun adfer <u>'trawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros y GIG'</u> cenedlaethol.
A yw'r Bwrdd lechyd wedi nodi targedau a cherrig milltir realistig ond heriol ar gyfer gofal a gynlluniwyd?	Yn rhannol	Mae'r Cynllun Tymor Canolig Integredig yn disgrifio dyheadau byrdymor ar gyfer gofal a gynlluniwyd, â llawer o dargedau a cherrig milltir wedi'u cysylltu â'r cynllun adfer gofal a gynlluniwyd cenedlaethol a'r blaenoriaethau Gweinidogol. Mae'r rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid yn cyflwyno rhaglen eglur o linellau sylfaen a thargedau blynyddol. Fodd bynnag, mae amcanion a cherrig milltir gofal a gynlluniwyd tymor hwy yn gysylltiedig â rhaglenni newid i ddarparu gwasanaethau cynaliadwy ar lefel rhy uchel (Argymhelliad 1).

Cwestiwn archwilio	Ydy / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
A yw blaenoriaethau gofal a gynlluniwyd y Bwrdd Iechyd wedi'u hysbysu gan waith dadansoddi a modelu capasiti a galw?	Yn rhannol	Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud gwaith dadansoddi galw a chapasiti ac mae'n parhau'r gwaith hwn ar draws gofal a gynlluniwyd yn 2025-26 i hysbysu datblygiadau cynlluniau gwasanaeth. I'w helpu i gynllunio ar gyfer gwasanaethau cynaliadwy yn y tymor hwy a chynlluniau capasiti gweithlu gofynnol, byddai angen i hyn ragamcanu a rhagweld twf galw is-arbenigeddau a lefel cyflwr tymor hwy. Ategir prosiectau rhanbarthol gan asesiadau galw a chapasiti hefyd.
A yw'r Bwrdd Iechyd wedi nodi sut y bydd yn trawsnewid ei fodelau gwasanaeth clinigol i'w gwneud yn fwy cynaliadwy yn y dyfodol?	Yn rhannol	Mae Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd yn cyflwyno camau gweithredu lefel uchel sy'n canolbwyntio ar foderneiddio a thrawsnewid gwasanaethau. Fodd bynnag, prin yw'r manylion ar ffurf gwasanaethau yn y dyfodol. Dyma fydd pwyslais cynllun gwasanaethau clinigol y Bwrdd Iechyd sydd wrthi'n cael ei ddatblygu.
A yw cynlluniau ar gyfer gwelliannau gofal a gynlluniwyd wedi eu cysoni â chynlluniau corfforaethol allweddol eraill fel y Cynllun Tymor Canolig Integredig a chynlluniau gweithlu, digidol ac ystadau?	Yn rhannol	Mae'r Cynllun Tymor Canolig Integredig yn cyfeirio at alluogwyr lefel uchel, gan gynnwys gwasanaethau gweithlu, ystadau a digidol. Mae hyn yn cynnwys datblygiadau gwasanaeth ym Mharc Iechyd Llantrisant. Fodd bynnag, mae angen mwy o bwyslais ar sut mae angen llunio a buddsoddi mewn gwasanaethau gweithlu, ystadau a digidol, i gefnogi gwella a thrawsnewid gofal a gynlluniwyd.
A yw blaenoriaethau gofal a gynlluniwyd y Bwrdd Iechyd yn cyd-fynd â'r rhai mewn byrddau Iechyd eraill ac yn nodi atebion rhanbarthol i adfer gofal a gynlluniwyd?	Ydyn	Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cysoni ei gynlluniau â rhai ei bartneriaid i greu capasiti rhanbarthol mewn rhai ardaloedd. Mae partneriaethau rhanbarthol rhwng byrddau Iechyd Aneurin Bevan, Caerdydd a'r Fro, a Chwm Taf Morgannwg yn gwneud rhywfaint o gynnydd. Mae Aneurin Bevan yn gyfrifol am gynnal y rhaglen offthalmoleg (cataractau) ranbarthol. Mae byrddau Iechyd Caerdydd a'r Fro a Chwm Taf Morgannwg yn dechrau cyflwyno gwasanaethau cymalffurfiad orthopedig a diagnostig rhanbarthol ym Mharc Iechyd Llantrisant. Ceir bwrdd trosolwg

Cwestiwn archwilio	Ydy / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
		rhanbarthol bob dau fis a chynhelir bwrdd cyflawni rhanbarthol yn fisol. Ystyrir gweithio rhanbarthol ymhellach ym mharagraff 31 yr adroddiad hwn.

Ffynhonnell: gwaith maes Archwilio Cymru

Cyflawni a goruchwylio rhaglenni gofal a gynlluniwyd

- 15 Canfuwyd gennym fod gan y Bwrdd lechyd drefniadau arweinyddiaeth rhaglen gofal a gynlluniwyd gymharol effeithiol. Fodd bynnag, mae angen iddo gryfhau sut mae'n rheoli risgiau darparu'r rhaglen ac yn ceisio adfer cyflymder y rhaglen yn dilyn y digwyddiad critigol yn ysbyty Tywysoges Cymru.
- 16 Caiff y canfyddiadau sydd wedi ein harwain at y casgliad hwn eu crynhoi yn Arddangosyn 3.

Arddangosyn 3: dull y Bwrdd lechyd o reoli rhaglenni gwella gofal a gynlluniwyd

Cwestiwn archwilio	Oes / Ydy /Nac oes / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
A oes gan y Bwrdd lechyd raglen wella eglur ag adnoddau priodol i gefnogi'r broses o adfer gofal a gynlluniwyd?	Oes	Lansiodd y Bwrdd lechyd ei raglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid yn 2024. Mae hon yn canolbwyntio ar reoli rhestrau aros yn effeithiol, moderneiddio gwasanaethau cleifion allanol a chyn llawdriniaeth, sicrhau bod capasiti theatrau mor fawr â phosibl, argymhellion gwneud pethau'n iawn y tro cyntaf (GIRFT) a diagnosteg. Nodau allweddol y rhaglen oedd cynyddu capasiti cleifion allanol newydd 15% a chapasiti llawdriniaeth ddewisol 25% erbyn Ebrill 2025, er ein bod yn disgwyl y bydd y digwyddiad critigol yn ysbyty Tywysoges Cymru wedi effeithio ar gyflymder gwelliant.

Cwestiwn archwilio	Oes / Ydy /Nac oes / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
A yw'r broses o adfer gofal a gynlluniwyd yn cael ei chefnogi gan atebolrwydd gweithredol sydd wedi ei ddiffinio'n eglur ac arweinyddiaeth clinigol effeithiol?	Ydy	Y Prif Swydddog Gweithredu sydd â chyfrifoldeb gweithredu cyffredinol am ofal a gynlluniwyd a'r rhaglen adfer gofal a gynlluniwyd. Caiff y rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid ei monitro a'i chraffu drwy'r Bwrdd Gwella Gofal a gadeirir gan y Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol. Ceir atebolrwydd eglur ac arweinyddiaeth glinigol gref, â chwe grŵp gwella wedi'u harwain gan uwch swydddog cyfrifol ac arweinydd clinigol. Mae'r holl wasanaethau dewisol yn y Bwrdd lechyd hefyd wedi sefydlu grŵp gwella gwasanaethau a arweinir yn glinigol, sydd â rheolwr cyfarwyddiaeth a chyfarwyddwr clinigol fel ei arweinydd.
A yw'r Bwrdd lechyd wedi cynnal asesiad risg i ddeall y materion a allai atal nodau gwella gofal a gynlluniwyd rhag cael eu cyflawni?	Yn rhannol	Mae gan y Bwrdd lechyd gofnod risgiau rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid i nodi a rheoli risgiau. Fodd bynnag, nid yw'r cofnod risgiau wedi cael ei ddiweddararu ers Mai 2024 ac mae angen iddo nodi'n eglur camau lliniaru a'r rhai sy'n gyfrifol am bob un o'r risgiau (Argymhelliad 2).
A yw'r perfformiad o ran adfer gofal a gynlluniwyd yn cael ei adrodd yn rheolaidd i'r pwyllgor(au) priodol a'r bwrdd?	Ydy	Mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn goruchwyllo perfformiad a gwella gofal a gynlluniwyd yn effeithiol. Mae adroddiadau perfformiad y Bwrdd a'r pwyllgorau yn olrhain ac yn monitro targedau gofal a gynlluniwyd, gan gynnwys y blaenoriaethau gweinidogol, ac yn cynnwys data o ansawdd da.

Ffynhonnell: gwaith maes Archwilio Cymru

Defnyddio cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru

- 17 Rydym wedi edrych ar ddefnydd y Bwrdd lechyd o'r dyraniad gofal a gynlluniwyd ychwanegol y mae wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru. Mae'r adran hon yn ystyried:
- cyfanswm y cyllid gofal a gynlluniwyd ychwanegol y mae'r Bwrdd lechyd wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru yn ystod y tair blynedd ddiwethaf;
 - sut y gwariodd y Bwrdd lechyd yr arian; a
 - trefniadau'r Bwrdd lechyd ar gyfer goruchwyllo sut mae wedi gwario cyllid ychwanegol.

Defnyddio cyllid ychwanegol

- 18 Canfuwyd gennym fod y Bwrdd lechyd, rhwng 2022-23 a 2024-25, wedi derbyn cyfanswm o £80.8 miliwn mewn cyllid gofal a gynlluniwyd ychwanegol gan Lywodraeth Cymru. Yn debyg i gyrff iechyd eraill yng Nghymru, mae'n canolbwyntio'r cyllid ar welliannau byrdymor gyda buddsoddiadau cyfyngedig mewn trawsnewid gwasanaethau er mwyn helpu i wneud gwasanaethau gofal a gynlluniwyd yn gynaliadwy yn ariannol yn yr hirdymor.
- 19 Er mwyn cefnogi'r broses o adfer gofal a gynlluniwyd yn ychwanegol at y cyllid presennol, derbyniodd y Bwrdd lechyd gyfanswm dyraniad ychwanegol o £80.8 miliwn gan Lywodraeth Cymru rhwng 2022-23 a 2024-25 (Arddangosyn 4).

Arddangosyn 4: dyraniad Llywodraeth Cymru i'r Bwrdd lechyd er mwyn cefnogi'r broses o wella gofal a gynlluniwyd

Blwyddyn ariannol	Dyraniad blyneddol (£m)
2022-23	27.5
2023-24	27
2024-25	26.3 ⁴
Y cyfanswm a ddyrannwyd	80.8

Ffynhonnell: ffurflenni hunanasesu ariannol y Bwrdd lechyd

- 20 Fe wnaethom adolygu'r defnydd o gyllid yn 2023-24 a 2024-25 yn fwy manwl. Canfuwyd gennym y gall y Bwrdd lechyd roi cyfrif llawn am y cyllid gofal a gynlluniwyd y mae wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru. Fe wnaethom nodi, fodd bynnag, bod y Bwrdd lechyd, yn ystod y

⁴ Ym mis Tachwedd 2024, dyrannodd Llywodraeth Cymru £4.6 miliwn o gyllid afreolaidd ychwanegol i'r Bwrdd lechyd, i fynd i'r afael â'r risg i fodloni'r targed 104 wythnos, yn amodol ar sawl amod. Cadarnhawyd £2.9 miliwn o gyllid hefyd ym mis Tachwedd 2024 ar gyfer darparu theatrau dros dro yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg i gefnogi'r ddarpariaeth ddewisol yng nghynllun lliniaru'r Bwrdd lechyd ar gyfer digwyddiad critigol ysbyty Tywysoges Cymru.

blynnyddoedd hynny, wedi dyrannu £2.1 miliwn o'i ddyraniad gofal a gynlluniwyd i nyrsio Adrannau Achosion Bry. Mae swyddogion y Bwrdd Iechyd wedi dynodi bod canllawiau cychwynnol ar ddefnydd o'r cyllid hwn yn eithaf eang a heb ei neilltuo'n benodol i wella gofal a gynlluniwyd.

- 21 Ar gyfer 2024-25, canfuwyd gennym fod y Bwrdd Iechyd wedi defnyddio arian yn briodol. Fodd bynnag, roedd mwyafrif y cynlluniau yn fyrdymor a ddim yn canolbwyntio ar newid gwasanaethau yn gynaliadwy (**Arddangosyn 5**). Yn ystod y flwyddyn, dyrannwyd £26.3 miliwn i'r Bwrdd Iechyd gan Lywodraeth Cymru, y gwnaeth ei atodi gyda £3.1 miliwn o fuddsoddiad lleol ychwanegol. Yn 2024-25, gwariodd y Bwrdd Iechyd £13.6 miliwn i gynyddu capasiti gofal a gynlluniwyd byrdymor craidd, £2.5 miliwn ar weithio rhanbarthol a £7.5 miliwn ar gomisiynu allanol. Fodd bynnag, o gyfanswm y dyraniad, dim ond tua £2.7 miliwn a ddefnyddiwyd i gefnogi prosiectau trawsnewid a newid.

Arddangosyn 5: defnyddio dyraniad ariannol ychwanegol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Cynlluniau a ariannwyd	Dyraniad blynnyddol (£m)
Gwella gofal a gynlluniwyd (gan gynnwys, ond heb ei gyfyngu i gastroenteroleg, therapïau, endosgopi, tomograffeg gyfrifiadurol (CT), delweddu cyseiniant magnetig (MRI), Clust, Trwyn a Gwddf a dermatoleg).	13.602
Gweithio rhanbarthol ar gataractau	2.500
Comisiynu allanol	7.485
Prosiectau trawsnewid a newid	2.665
Adolygiadau rhaglen a niwed 3A	1.076
Nyrsio gofal heb ei drefnu	2.100
Cyfanswm a ddyrannwyd	29.428

Ffynhonnell: ffurflenni hunanasesu y Bwrdd Iechyd

Monitro effaith cyllid ychwanegol

- 22 Canfuwyd gennym, **er gwaethaf trefniadau rhesymol i oruchwylio'r defnydd o ddyraniadau ariannol gofal a gynlluniwyd ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, mai prin yw'r dystiolaeth yr ydym wedi ei gweld o fonitro effaith neu werth a sicrhawyd o'r gwariant.**
- 23 Rydym wedi ystyried i ba raddau mae'r Bwrdd Iechyd yn goruchwylio defnydd o ddyfarniadau ariannol Llywodraeth Cymru ar gyfer gofal a gynlluniwyd. Mae'r Bwrdd Iechyd yn goruchwylio ac yn craffu ar ei ddyraniad ariannol ychwanegol ar gyfer gofal a gynlluniwyd yn effeithiol. Mae hyn yn cynnwys adrodd ariannol ar ofal a gynlluniwyd i bob cyfarfod grŵp gofal unigol, y pwyllgor cyflawni gweithredol a'r bwrdd rheoli gweithredol. Mae'r Pwyllgor Cynllunio, Perfformiad a Chyllid a'r Bwrdd yn derbyn darlun lefel uchel o wariant ar ofal a gynlluniwyd, a pherfformiad cyffredinol o ran rhestrau aros sy'n cynnwys perfformiad yn erbyn blaenoriaethau gweinidogol. Fodd bynnag,

nid ydym wedi gweld unrhyw dystiolaeth bod y Bwrdd Iechyd yn adrodd ar i ba raddau y gwnaeth y buddsoddiadau ychwanegol sicrhau'r effaith ddisgwyliedig. (**Argymhelliad 3**)

Rheoli gofal a gynlluniwyd yn weithredol

- 24 Ochr yn ochr â defnyddio cyllid ychwanegol sydd wedi ei gynllunio'n dda, bydd gallu byrddau Iechyd i sicrhau gwelliannau gofal a gynlluniwyd sy'n ystyrlon ac yn gynaliadwy yn ddibynnol ar a ydynt yn optimeiddio eu trefniadau gweithredol arferol ar gyfer gofal a gynlluniwyd. Yn yr adran hon, rydym yn ystyried y camau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu cymryd:
- i wneud y defnydd mwyaf posibl o adnoddau presennol; ac
 - i ddiogelu a chynyddu ei gapasiti gofal a gynlluniwyd.

Gwneud y defnydd mwyaf posibl o adnoddau presennol

- 25 Rydym wedi archwilio rhai cyfleoedd sy'n bodoli i'r Bwrdd Iechyd wella ei effeithlonrwydd a'i gynhyrchiant, a'r camau y mae'n eu cymryd i wneud y defnydd mwyaf posibl o'i adnoddau presennol. Canfuwyd gennym fod **y Bwrdd Iechyd yn cymryd camau rhesymol i wneud gwasanaethau yn fwy effeithlon, ond mae mwy i'w wneud. Mae angen iddo gynyddu'r defnydd o theatrau, sicrhau bod capasiti cleifion allanol mor fawr â phosibl a gwella gwaith cynllunio swyddi.**
- 26 Mae **Arddangosyn 6** yn nodi cyfleoedd effeithlonrwydd a chynhyrchiant a allai helpu i sicrhau'r defnydd mwyaf posibl o adnoddau presennol yn y Bwrdd Iechyd i gefnogi gwelliannau gofal a gynlluniwyd.

Arddangosyn 6: cyfleoedd effeithlonrwydd a chynhyrchiant

Maes cyfle	Canfyddiadau archwilio
Ymateb i adroddiadau Gwneud Pethau'n lawn y Tro Cyntaf (GIRFT)	Mae'r Bwrdd Iechyd yn gwneud cynnydd rhesymol o ran mynd i'r afael â'i argymhellion GIRFT. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi derbyn adolygiadau ar ei feysydd offthalmoleg, trawma ac orthopedeg, optimeiddio theatrau/llawdriniaeth ddewisol, llawdriniaeth gyffredinol a wroleg. Grwpiau gwelliant arbenigedd dan arweiniad clinigol yn y rhaglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid sy'n gyfrifol am adolygu a gweithredu argymhellion GIRFT, a chaiff cynnydd ei fonitro gan y bwrdd gwella gofal.

Maes cyfle	Canfyddiadau archwilio
Trefniadau ar gyfer mesur a rheoli cynhyrchiant gwasanaethau	Mae'r Bwrdd lechyd hefyd yn canolbwyntio ar wella cynhyrchiant gwasanaethau trwy ei raglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid. Mae hyn yn cynnwys mentrau sy'n canolbwyntio ar wella llwybrau iechyd, mynediad at gleifion, gwasanaethau cleifion allanol, diagnosteg, capasiti dewisol a defnydd o theatrau. Mae'r Bwrdd lechyd wedi pennu cerrig milltir cyflawni, er bod digwyddiad critigol ysbyty Tywysoges Cymru wedi effeithio ar fodloni'r rhain yn brydlon. Mae trefniadau'r Bwrdd lechyd hefyd yn cynnwys: • Sefydlu Bwrdd Gwella Theatrau sy'n monitro metrigau perfformiad allweddol trwy ddangosfwrdd perfformiad theatr. • Sefydlu Grŵp Gwella Diagnosteg, sydd wedi sicrhau gwelliannau sylweddol ac amlwg o ran mynd i'r afael g arosiadau diagnostig hir. • Gwell cynllunio galw a chapasiti. Mae gwasanaethau niwroleg a chlust, trwyn a gwddf yn arbennig wedi gwella cynhyrchiant wedi hynny ac wedi sicrhau sefyllfa galw a chapasiti gynaliadwy.
Lleihau achosion o ddiffyg presenoldeb mewn apwyntiadau cleifion allanol	Mae Arddangosyn 18, Tudalen 37 yn dangos bod y Bwrdd lechyd wedi bod yn llwyddiannus o ran lleihau cyfraddau diffyg presenoldeb yn ei glinigau cleifion allanol. Mae'r gyfradd diffyg presenoldeb cleifion wedi lleihau 8.2% ym mis Chwefror 2024 i oddeutu 7.2% ym mis Chwefror 2025. Dros y cyfnod hwn o 12 mis, mae achosion o ddiffyg presenoldeb wedi cyfateb i tua 7.7% o gyfanswm gweithgarwch clinig cleifion allanol y Bwrdd lechyd. Mae cyfradd diffyg presenoldeb o 7.7% yn cyfateb i golled o tua 43,500 o apwyntiadau cleifion allanol y flwyddyn. Pe gallai'r Bwrdd lechyd leihau ei gyfradd diffyg presenoldeb cleifion allan 20% ymhellach, mae'n bosibl y gallai arbed tua £1.3 miliwn (£150 fesul apwyntiad).
Defnyddio apwyntiadau cleifion allanol 'rhithwir'	Gall apwyntiadau cleifion allanol rhithwir gael effaith gadarnhaol o ran lleihau'r angen i deithio a'r perygl o heintiau a gafealir trwy ofal iechyd. Ar gyfer y cyfnod Ebrill 2024 i Chwefror 2025, roedd 13.5% o holl apwyntiadau cleifion allanol y Bwrdd lechyd yn rai rhithwir (Arddangosyn 19, Tudalen 38). Trwy ei raglen cynhyrchiant, gwelliant a thrawsnewid, mae'r Bwrdd lechyd wedi • creu Bwrdd Gwella Cleifion Allanol i ysgogi gwelliant; a • gosod targed ar gyfer y gyfran o apwyntiadau sy'n rhithwir i 15% ar gyfer apwyntiadau newydd a 25% ar gyfer apwyntiadau dilynol.

Maes cyfle	Canfyddiadau archwilio
Lleihau nifer y llawdriniaethau sy'n cael eu canslo	Er bod y Bwrdd Iechyd yn cynyddu ei bwyslais ar leihau nifer y llawdriniaethau sy'n cael eu canslo, mae angen iddo sicrhau bod y camau y mae'n eu cymryd yn cael effaith ddigonol. Mae ei Fwrdd Gwella Theatrau yn craffu ar achosion o ganslo, gan gynnwys y rhai sy'n digwydd ar y dydd, a defnyddir dangosfwrdd i fonitro targedau, tueddiadau a gweithredoedd. Yn y cyfnod o 12 mis rhwng Mawrth 2024 a Chwefror 2025, cafodd bron i 2,200 o driniaethau llawfeddygol unigol eu canslo o fewn 24 awr (Arddangosyn 20, Tudalen 39). Roedd achosion o ganslo yn 12% o'r holl dderbyniadau llawfeddygol dewisol (Argymhelliad 4.1). Mae'r Bwrdd Iechyd yn cael trafferth yn recriwtio staff theatr ac nid oes ganddo ddigon o staff clinigol i gefnogi'r model tri safle, gan ychwanegu at y pwysau hyn.
Gwella'r defnydd o theatrau llawdriniaethau	Mae'r Bwrdd Gwella Theatrau yn monitro targedau allweddol gan gynnwys defnydd o theatrau, sesiynau segur, cyfraddau llawdriniaeth ddydd, achosion o ganslo, yn ogystal ag achosion o ddechrau'n hwyr a gorffen yn gynnar. Mae ei gamau gwella yn cynnwys cyflwyno rhestrau theatr Nifer Uchel Cymhlethdod Isel a gweithredu ar y cyd i amddiffyn capasiti achosion dydd rhag gofal heb ei drefnu. Er bod trefniadau eglur ar gyfer monitro a rheoli defnydd o theatrau, mae'r rhain ar eu camau cynnar ac nid ydynt wedi cael er effaith a ddymunir eto. Mae cynnydd hefyd yn cael ei gwtogi oherwydd problemau o ran staff sydd ar gael mewn rhai ardaloedd. 85% yw'r targed GIRFT ar gyfer defnyddio theatrau. Serch hynny, dangosodd dangosfwrdd perfformiad y Bwrdd Iechyd mai 70% oedd y defnydd rhestrau theatr cyfartalog yn ystod 2024, sy'n dynodi lle sylweddol i wella. (Argymhelliad 4.2)
Gwneud mwy o ddefnydd o lawdriniaeth achosion dydd	Fel y gellir gweld yn Arddangosyn 22 (Tudalen 41), ar gyfer y cyfnod Ebrill 2024 i Chwefror 2025, roedd 78% o'r holl lawdriniaeth ddewisol yn y Bwrdd Iechyd yn achosion dydd. Er bod hynny'n uwch na'r cyfartaledd Cymru gyfan o 74%, mae GIRFT yn argymhell, ar gyfartaledd, y dylai 85% o'r holl lawdriniaeth ddewisol fod yn achosion dydd. (Argymhelliad 4.3)
Cynllunio swyddi meddygon ymgynghorol yn effeithiol	Ym mis Hydref 2024, 26% oedd cydymffuriad â chynllun swyddi'r Bwrdd Iechyd, o'i gymharu â tharged o 85%. Fe wnaeth adroddiad archwilio mewnol ym mis Chwefror 2025 werthuso addasrwydd y systemau a'r rheolaethau sydd ar waith ar gyfer cynllunio swyddi meddygol gan ddod i'r casgliad bod sicrwydd cyfyngedig yn y maes hwn. Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod bod angen iddo wella, ond mae cynnydd yn araf ac mae angen gwneud llawer mwy o waith. (Argymhelliad 4.4)

Maes cyfle	Canfyddiadau archwilio
Rhestrau cyfunol o fewn arbenigedd Bwrdd lechyd i sicrhau ei fod yn trin ei gleifion yn eu tro	Mae'r Bwrdd lechyd wedi cyflwyno rhestrau aros cyfunol yn rhai o'i wasanaethau rhanbarthol, yn enwedig yn ei wasanaeth cataractau. Fodd bynnag, mae defnyddio dwy System Gweinyddu Cleifion yng Nghymru ⁵ wedi arwain at heriau sylweddol o ran cyfuno rhestrau aros, yn ogystal â rheoli cyfraddau Trin yn eu Tro. Mae'r Bwrdd lechyd yn olrhain ac yn monitro targedau Trin yn eu Tro, ac mae'r Bwrdd Gwella Cleifion Allanol yn adrodd cyfartaledd o 15% yn 2024, o'i gymharu â tharged o 80%. (Argymhelliad 5)

Ffynhonnell: gwaith maes Archwilio Cymru gan gynnwys dadansoddiad o ddata GIG Cymru a ffurflenni hunanasesu a data y Bwrdd lechyd

Diogelu a chynyddu'r capasiti gofal a gynlluniwyd

- 27
- Fe wnaethom archwilio'r camau y mae'r Bwrdd lechyd yn eu cymryd i ddiogelu'r capasiti gofal a gynlluniwyd trwy wahanu gweithgareddau dewisol a gweithgareddau brys. Fe wnaethom edrych hefyd ar y camau y mae'r Bwrdd lechyd yn eu cymryd i gynyddu ei gapasiti gofal a gynlluniwyd.
- 28
- Canfuwyd gennym fod **y Bwrdd lechyd wedi cymryd mesurau priodol i ddiogelu ac ategu ei gapasiti gofal a gynlluniwyd yn y byrdymor i helpu i fynd i'r afael â'r heriau a achoswyd gan ddigwyddiad critigol ysbyty Tywysoges Cymru.**
- 29
- Ym mis Mai 2025, roedd y Bwrdd lechyd yn dal i reoli effaith y digwyddiad critigol, ac roedd capasiti theatrau yn dal i fod yn is na'r arfer. I helpu i liniaru canlyniadau llai o gapasiti ac i ddiogelu capasiti gofal a gynlluniwyd rhag pwysau gofal heb ei drefnu ehangach, mae'r Bwrdd lechyd wedi:

 - diogelu capasiti orthopedig dewisol a neilltuwyd yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg;
 - cynyddu capasiti theatrau trwy gaffael unedau theatr llawdriniaeth symudol;
 - cynyddu capasiti gwelyau trwy gaffael wardiau modiwlaid;
 - trefnu capasiti ar gontract allanol i fodloni galw, ag orthopedeg ac offthalmoleg wedi'u cefnogi yn arbennig trwy ddarpariaeth ar gontract allanol;
 - gwneud trefniadau'n fewnol ar draws amrywiaeth o arbenigeddau, gan ddefnyddio cwmni mewnnoli i hwyluso tri thîm theatr; a
 - defnyddio mentrau rhestrau aros, gan ddyrannu dros £1.1 miliwn yn ystod 2024-25.
- 30
- Mae'r Bwrdd lechyd yn cydnabod bod ei gamau yn fyrdymor eu natur ond yn angenrheidiol yn eu hanfod. Yn y tymor hwy, mae'n bwriadu creu capasiti craidd mwy cynaliadwy trwy ddatblygu canolfan ddewisol yn rhan o ddatblygiadau Parc lechyd Llantrisant.
- 31
- Mae'r Bwrdd lechyd a'i bartneriaid yn dechrau gwneud cynnydd gydag agweddau ar ei bartneriaeth gofal a gynlluniwyd ranbarthol. Mae'r Bwrdd lechyd yn gweithio ar y cyd â Bwrdd

⁵ Bu gan y Bwrdd lechyd ddwy system gweinyddu cleifion ers trosglwyddo gwasanaethau Pen-y-bont ar Ogwr yn 2019.

Tudalen 21 o 44 - Mynd i'r afael â'r Heriau Gofal a Gynlluniwyd – Bwrdd lechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

lechyd Prifysgol Aneurin Bevan a Bwrdd lechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro i ddarparu gwasanaethau yn ne-ddwyrain Cymru, yn ogystal ag ad-drefnu gwasanaethau arbenigol. Mae pob Bwrdd lechyd yn arwain rhaglen ffurfiol, ac mae Bwrdd lechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg yn cynnal diagnosteg. Mae'r Bwrdd lechyd wrthi'n bwrw ymlaen â datblygu achos busnes i ddatblygu cyfleuster rhanbarthol endosgopi.

Rheoli risg glinigol a niwed sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir am ofal a gynlluniwyd

- 32 Mae arosiadau hir i gleifion yn cynyddu'r risg o niwed anwrthdroadwy y gellid ei atal. Gallai ieuchyd cleifion waethgu wrth iddynt aros, gallent fod yn aros mewn poen a chyda phryder ac ansicrwydd heb wybod pryd y byddant yn cael triniaeth o'r diwedd. Hefyd, efallai na fyddant yn gallu gweithio neu gynorthwyo neu ofalu am eraill tra maent yn aros. Fe wnaethom ystyried a oes gan y Bwrdd lechyd drefniadau cadarn i:
- nodi, rheoli ac adrodd ar risg a niwed clinigol sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir; a
 - chyfathrebu'n effeithiol â chleifion sydd ar restr aros a rheoli anghydraddoldeb posibl o ran mynediad at ofal.
- 33 Canfuwyd gennym fod y **Bwrdd lechyd wedi gweithredu cam cyntaf polisi Annog, Atal ac Amser Paratoi Llywodraeth Cymru, ond mae angen iddo gryfhau adrodd ar niwed gwirioneddol sy'n deillio o arosiadau hir am ofal a gynlluniwyd.**
- 34 Caiff y canfyddiadau sydd wedi ein harwain at y casgliad hwn eu crynhoi yn **Arddangosyn 7**.

Arddangosyn 7: dull y Bwrdd lechyd o reoli risgiau clinigol a chyfathrebu â chleifion ar restrau aros

Cwestiwn archwilio	Ydy / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
A yw'r Bwrdd lechyd wedi gweithredu cam cyntaf polisi Annog, Atal ac Amser Paratoi ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd Llywodraeth Cymru ⁶ ?	Ydy	Mae'r Bwrdd lechyd wedi gweithredu cam cyntaf polisi Annog, Atal ac Amser Paratoi Llywodraeth Cymru. Nod y polisi hwn yw sicrhau bod y cymorth a'r wybodaeth hynny ar gael yn rhwydd i'r rhai sy'n aros am apwyntiadau ac ymyriadau mewn gofal eilaidd. Mae'r Bwrdd lechyd wedi datblygu gwefan bwrpasol ac wedi recriwtio Tîm Cadw Mewn Cysylltiad. Mae'r tîm hwn yn cynorthwyo cleifion wrth iddynt aros am apwyntiadau a thriniaethau yn rhan o raglen aros yn iach y Bwrdd lechyd. Mae'r Bwrdd lechyd hefyd wedi sefydlu llinell ffôn bwrpasol a gychwynnir gan gleifion. Fodd bynnag,

⁶ Polisi Annog, Atal ac Amser Paratoi ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd er mwyn sicrhau bod cymorth a gwybodaeth ar gael yn rhwydd i'r rhai sy'n aros am apwyntiadau ac ymyriadau.

Cwestiwn archwilio	Ydy / Nac ydy / Yn rhannol	Sylwadau
		ceir heriau recriwtio o ran cynnal y staff sydd ei angen i gefnogi'r gwasanaeth hwn.
A yw'r Bwrdd Iechyd yn asesu'r risg i'r cleifion sy'n aros hiraf?	Yn rhannol	Mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio system DATIX i gofnodi risgiau clinigol sy'n deillio o oedi i driniaeth a chaiff y rhain eu hadrodd gan ddefnyddio ei fframwaith adrodd a rheoli digwyddiadau. Fodd bynnag, nid oes unrhyw ddull cyson drwy'r arbenigeddau i asesu perygl o niwed neu achosion o niwed a gofnodwyd. (Argymhelliad 6.1) Mae cofrestr risg sefydliadol y Bwrdd Iechyd yn nodi'r methiant i fodloni'r galw am ofal cleifion ar bob pwynt ar daith y claf fel risg bosibl, a allai arwain at niwed y gellid ei osgoi posibl i gleifion.
A yw'r Bwrdd Iechyd yn casglu ac yn adrodd tystiolaeth o niwed sy'n deillio o oediadau ar y rhestr aros fel mater o drefn ac yn adrodd hyn i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch?	Yn rhannol	Ac eithrio offthalmoleg a gwasanaethau canser, ceir trefniadau annigonol yn gyffredinol ar gyfer adrodd niweidiau gwirioneddol sy'n gysylltiedig ag oediadau rhestr aros i'r Bwrdd a'i bwyllgorau fel mater o drefn. (Argymhelliad 6.2)
A yw'r Bwrdd Iechyd yn monitro ac yn cofnodi faint o gleifion sy'n gadael rhestrau aros am ofal a gynlluniwyd er mwyn cael triniaeth breifat?	Nac ydy	Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cadarnhau nad yw'n monitro ac yn cofnodi faint o gleifion sy'n gadael rhestrau aros am ofal a gynlluniwyd er mwyn cael triniaeth breifat. Mae hefyd yn aneglur faint o gleifion sy'n talu am apwyntiad cleifion allanol preifat ond yna'n dychwelyd i'r Bwrdd Iechyd i gael triniaeth, ac os yw hyn yn digwydd, pa un a ydynt yn cael eu trin yn fwy hwylus.

Ffynhonnell: gwaith maes Archwilio Cymru

Perfformiad rhestr aros – a yw'r camau a gymerir yn arwain at welliant?

- 35 Fe wnaethom ddadansoddi perfformiad a thueddiadau rhestr aros 'Rhwng Atgyfeirio a Thriniaeth'⁷ presennol, er mwyn penderfynu a yw'r Bwrdd Iechyd:
- lleihau'r lefelau cyffredinol o arosiadau; a
 - chyflawni blaenoriaethau Gweinidogol a thargedau cenedlaethol Llywodraeth Cymru.
- 36 Canfuwyd gennym **fod y Bwrdd Iechyd, yn dilyn gwaethygiad i berfformiad rhestrau aros yn 2024, yn gweld cyfanswm ei arosiadau hiraf yn lleihau.**

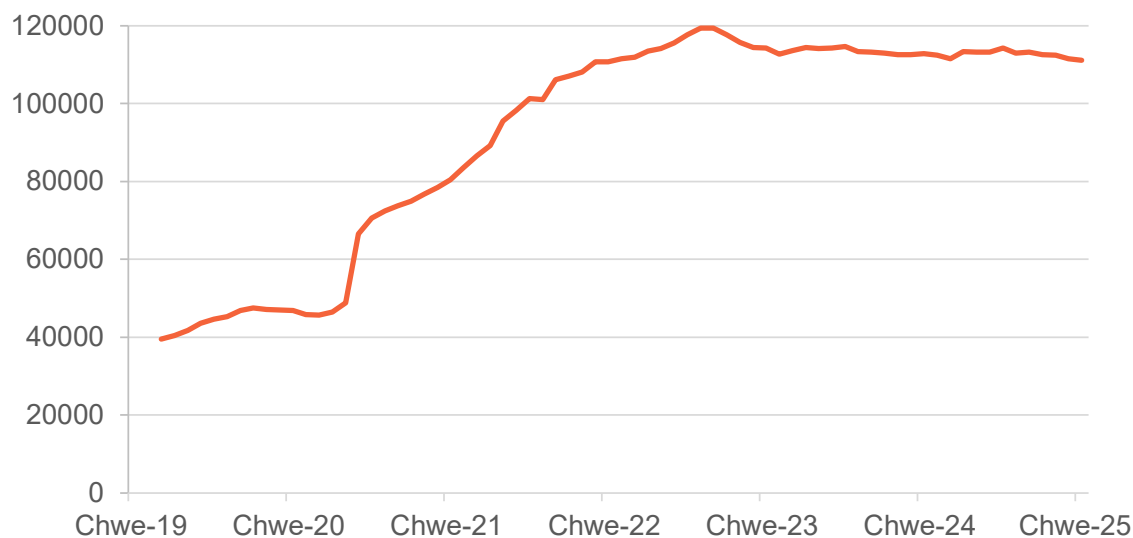
Graddfa'r rhestr aros

- 37 Ledled Cymru, cynyddodd graddfa ac ehangder yr arosiadau yn sylweddol yn dilyn pandemig COVID-19. Rydym wedi edrych ar y newidiadau hyn o ran maint cyffredinol y rhestr aros, yn ôl trigolion Byrddau Iechyd. Canfuwyd gennym fod **arwyddion bach o welliant yn dilyn cynnydd sylweddol i'r rhestr aros gyffredinol rhwng Ebrill 2020 a Hydref 2022.**
- 38 Mae **Arddangosyn 8** yn dangos y duedd gyffredinol o ran arosiadau am ofal a gynlluniwyd ar gyfer y Bwrdd Iechyd ers mis Tachwedd 2019. Mae hyn yn dangos cynnydd o 137% i nifer yr arosiadau ers 2019, o oddeutu 47,000 yn 2019 i oddeutu 111,000 ym mis Chwefror 2025. Ar y cyfan, mae'r camau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu cymryd i leihau niferoedd cyffredinol y bobl sy'n aros yn lleihau maint y rhestr aros gyffredinol rhyw fymryn.

⁷ Rhwng Atgyfeirio a Thriniaeth yw'r modd y mae'r GIG yn cofnodi prydlongdeb gofal a gynlluniwyd. Mae'n dechrau pan fo Bwrdd Iechyd yn derbyn atgyfeiriad ac yn gorffen pan fydd wedi trin y claf. Yn ystod y llwybr cleifion hwnnw, mae'r GIG yn cofnodi camau gwahanol, gan gynnwys apwyntiad cleifion allanol newydd, diagnostig, apwyntiad dilynol neu ymyrraeth a thriniaeth therapiwtig.

Arddangosyn 8: maint y rhestr aros am ofal a gynlluniwyd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

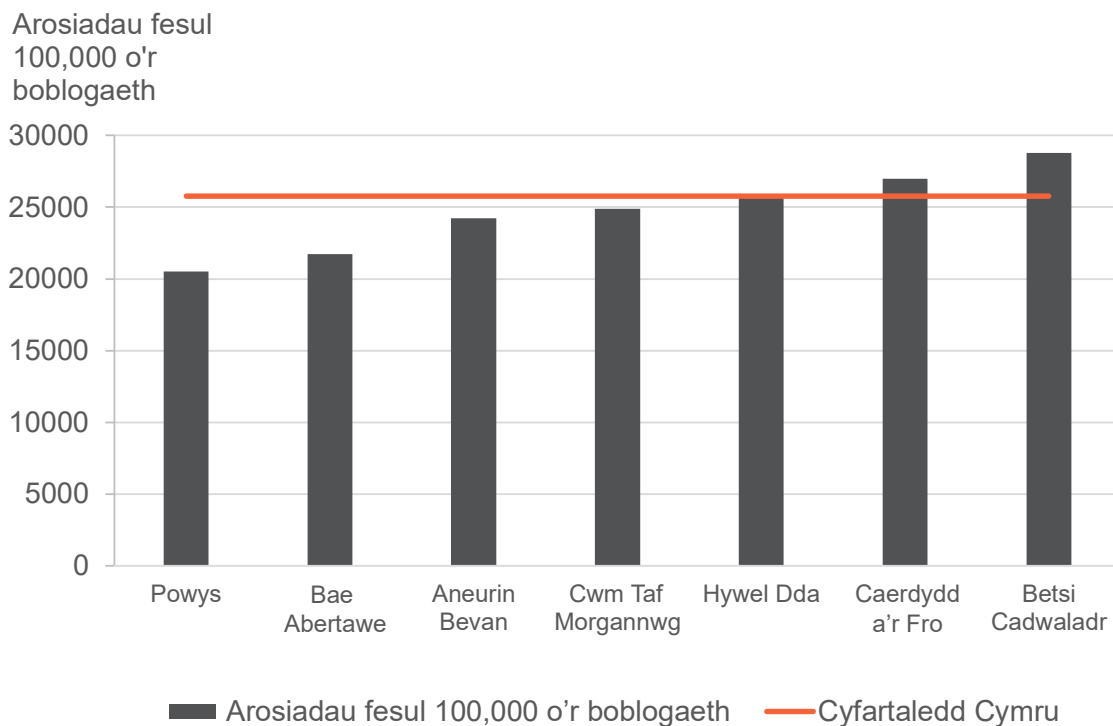
Cyfanswm yr arosiadau llwybr RTT

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

- 39 Mae **Arddangosyn 9** yn rhoi darlun cymharol o nifer yr arosiadau ledled Cymru. Mae'n dangos bod gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg lefelau rhyw fymryn yn is o arosiadau na chyfartaledd Cymru gyfan yn gymesur.

Arddangosyn 9: Arosiadau fesul 100,000 o'r boblogaeth, fesul bwrdd iechyd preswyl, Chwefror 2025

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru. Sylwer: mae data Powys ar gyfer Rhagfyr 2024.

Perfformiad yn erbyn targedau/blaenoriaethau cenedlaethol

- 40 Fe wnaethom edrych ar y cynnydd y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei wneud o'i gymharu â nodau Llywodraeth Cymru⁸, sef:
- nid oes neb yn aros yn hwy na blwyddyn am ei apwyntiad cleifion allanol cyntaf erbyn diwedd 2022 (**diwygiwyd y dyddiad targed i fis Rhagfyr 2023⁹**);
 - dileu nifer y bobl sy'n aros yn hwy na dwy flynedd yn y mwyafrif o arbenigeddau erbyn mis Mawrth 2023 (**diwygiwyd y dyddiad targed i fis Mawrth 2024**);
 - cynyddu cyflymder prawf ac adroddiad diagnostig i wyth wythnos a 14 wythnos ar gyfer ymyriadau therapi erbyn gwanwyn 2024; a
 - dileu nifer y bobl sy'n aros yn hwy na blwyddyn yn y mwyafrif o arbenigeddau erbyn gwanwyn 2025.

⁸ Nid ydym wedi cynnwys perfformiad Llywodraeth Cymru ar wasanaethau Canser oherwydd bod hyn y tu allan i gwmpas yr adolygiad hwn.

⁹ Ni chyflawnodd y Byrddau Iechyd y targedau gwreiddiol ar gyfer apwyntiad cleifion allanol cyntaf a nifer y bobl sy'n aros yn hwy na dwy flynedd. O ganlyniad, cytunodd Llywodraeth Cymru i bennu targedau interim (**mewn ffont trwm**, uchod).

- 41 Canfuwyd gennym **er na wnaeth y Bwrdd Iechyd fodloni targedau lleihau rhestrau aros Llywodraeth Cymru, ei fod yn dangos rhai arwyddion diweddar o welliant o ran mynd i'r afael ag arosiadau hir. Hefyd, o sefyllfa wael o ran arosiadau diagnostig, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud gwelliannau sylweddol.**

Nid oes neb yn aros yn hwy na blwyddyn am ei apwyntiad cleifion allanol cyntaf

- 42 Mae **Arddangosyn 10** yn dangos perfformiad rhestr aros y Bwrdd Iechyd o ran apwyntiadau cyntaf i gleifion allanol (newydd). Methodd y Bwrdd Iechyd â bodloni targed diwygiedig Rhagfyr 2023 Llywodraeth Cymru i sicrhau bod neb yn aros mwy na blwyddyn am eu hapwyntiadau cleifion allanol newydd. Er iddo wella i gychwyn, ni wnaeth y Bwrdd Iechyd fodloni targed Llywodraeth Cymru i ddileu arosiadau cleifion allanol sy'n hwy na blwyddyn. Mae wedi cael trafferth yn cynnal y gwelliannau cynnar a dim ond yn ddiweddar y gwnaeth leihau rhestrau aros yn fwy pendant.

Arddangosyn 10: nifer yr arosiadau am apwyntiad cyntaf i gleifion allanol (newydd) sydd wedi aros dros flwyddyn ers eu hatgyfeiriad, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Nifer yr
arosiadau llwybr

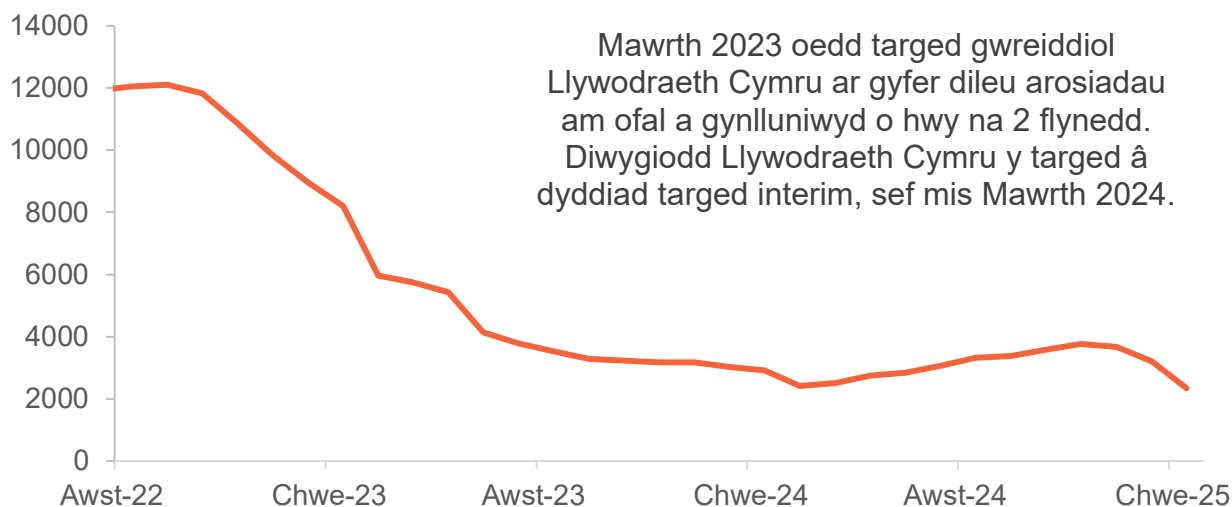
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Dileu nifer y llwybrau sy'n hwy na dwy flynedd yn y mwyafrif o arbenigeddau erbyn mis Mawrth 2023

- 43 Mae **Arddangosyn 11** yn dangos na wnaeth y Bwrdd Iechyd fodloni targed diwygiedig Llywodraeth Cymru o ddileu arosiadau sy'n hwy na 2 flynedd erbyn mis Mawrth 2024. Mae gwelliannau diweddar i berfformiad bellach yn arwain at y lefel isaf o arosiadau dwy flynedd yn y tair blynedd diwethaf. O'r arosiadau hynny sy'n hwy na 2 flynedd ar hyn o bryd, mae **Arddangosyn 12** yn dangos bod yr arosiadau mwyaf eithafol mewn nifer fach o arbenigeddau. Mae clust, trwyn a gwddf, orthopedeg ac offthalmoleg yn arbenigeddau sy'n destun pryder eglur, ond gallai arosiadau hir mewn arbenigedd eraill hefyd atal perygl uwch o niwed yn deillio o oediadau cyn triniaeth.

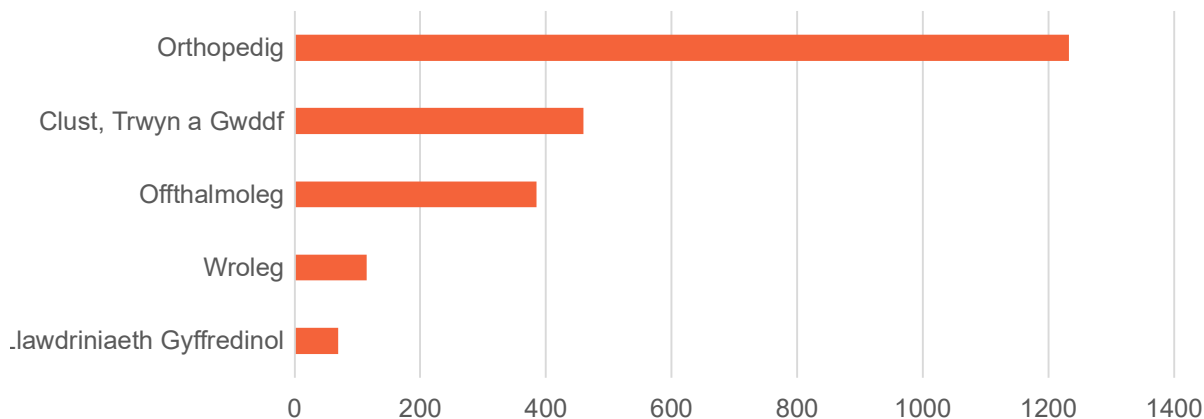
Arddangosyn 11: nifer yr arosiadau am ofal a gynlluniwyd sydd wedi aros yn hwy na dwy flynedd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Nifer yr arosiadau
llwybr

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Arddangosyn 12: nifer yr arosiadau am ofal a gynlluniwyd o hwy na 2 flynedd ym mis Chwefror 2025, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

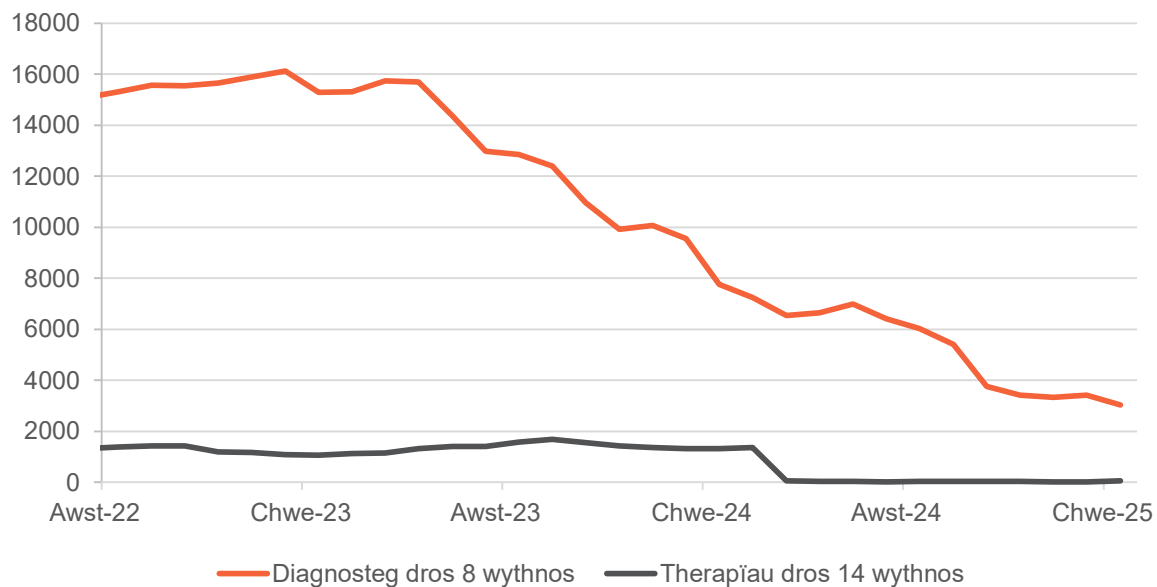
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Cynyddu cyflymder prawf ac adroddiad diagnostig i wyth wythnos a 14 wythnos ar gyfer ymyriadau therapi erbyn gwanwyn 2024

- 44 Ceisiodd Llywodraeth Cymru gynyddu cyflymder prawf ac adroddiad diagnostig i wyth wythnos a 14 wythnos ar gyfer ymyriadau therapi erbyn gwanwyn 2024 (**Arddangosyn 13**). Mae'r Bwrdd Iechyd yn perfformio'n dda o ran ei arosiadau am therapïau. Mae hefyd wedi sicrhau gwelliant sylweddol ac amlwg o ran mynd i'r afael ag arosiadau diagnostig hir. Os bydd y duedd yn parhau, dylai'r Bwrdd Iechyd ddileu'r holl arosiadau diagnostig dros wyth wythnos yn ystod 2025. O'i wasanaethau diagnostig, endosgopi diagnostig a diagnosteg niwroffisioleg yw'r meysydd sydd destun pryder mwyaf oherwydd cyfanswm a chyfran yr arosiadau hir yn y meysydd hynny.

Arddangosyn 13: nifer yr arosiadau am lwybr diagnostig a therapi sy'n torri targedau Llywodraeth Cymru (Aros am wyth wythnos yw'r targed ar gyfer diagnostig, ac aros am 14 wythnos yw'r targed ar gyfer therapïau), Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Nifer yr arosiadau
llwybr

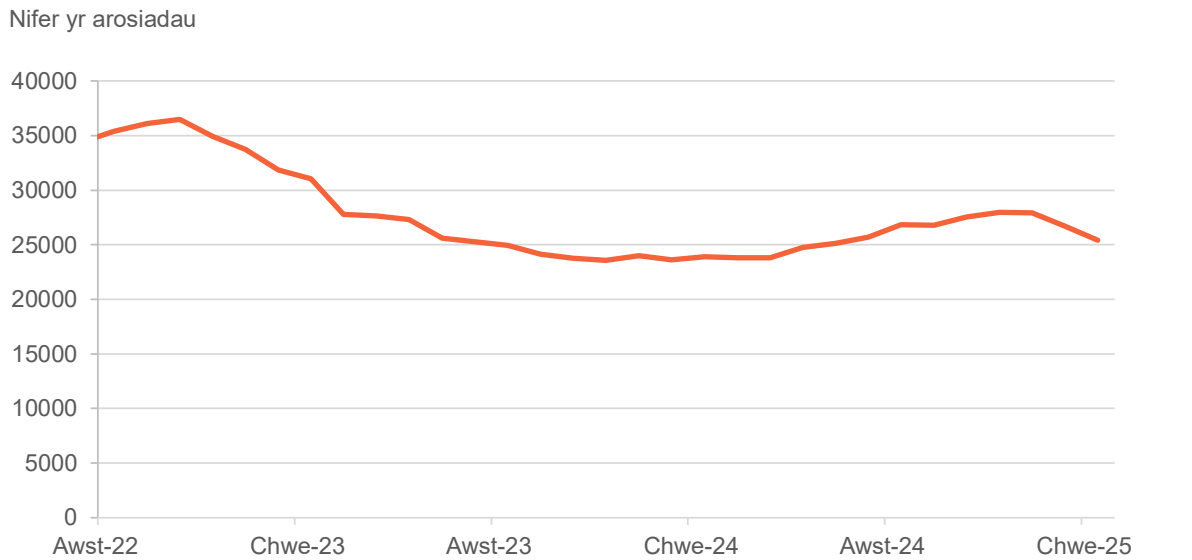

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Dileu nifer y bobl sy’n aros yn hwy na blwyddyn yn y mwyafrif o arbenigeddau erbyn gwanwyn 2025

45 Uchelgais tymor hwy Llywodraeth Cymru oedd dileu arosiadau sy’n hwy na blwyddyn yn y mwyafrif o arbenigeddau erbyn gwanwyn 2025. Mae **Arddangosyn 14** yn dangos gostyngiad i niferoedd yr arosiadau blwyddyn o hyd rhwng Tachwedd 2022 a 2023, gwaethygiad yn ystod 2024 a rhai gwelliannau diweddar ers Rhagfyr 2024.

Arddangosyn 14: nifer yr arosiadau ar lwybr sy’n hwy na blwyddyn, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Deall a goresgyn y rhwystrau i welliant

- 46 Rydym wedi ystyried y ffactorau sy'n effeithio ar allu'r Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'i ôl-groniat rhestr aros a sicrhau gwelliannau cynaliadwy i ofal a gynlluniwyd, ynghyd â'r camau y mae'n eu cymryd i fynd i'r afael â nhw.
- 47 Canfuwyd gennym fod **y Bwrdd Iechyd yn cymryd camau cadarnhaol i nodi a mynd i'r afael a llawer o rwystrau gweithredu uniongyrchol i welliant, ond bod ganddo nifer o broblemau heriol i fynd i'r afael â nhw o hyd os yw'n mynd i sicrhau gwelliannau gofal a gynlluniwyd mwy cynaliadwy.**
- 48 Mae ein gwaith maes wedi dod o hyd i heriau yn y meysydd canlynol:
- **Y galw am wasanaethau gofal a gynlluniwyd** - Mae lefelau atgyfeirio'r Bwrdd Iechyd (ac eithrio cyfnod annodweddiadol y pandemig), yn dangos galw cynyddol (**Arddangosyn 16, Tudalen 36**). Ar yr un pryd, mae ein dadansoddiad o'r lefelau o dderbyniadau meddygol a llawfeddygol yn dynodi bod gweithgarwch gwasanaethau craidd yn is na lefelau 2019 (**Arddangosyn 17, Tudalen 36**). Mae hyn yn awgrymu bwlch cynyddol posibl rhwng galw a chapasiti a ariannwyd craidd.
 - **Pwysau ariannol** – Er bod Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg wedi gallu paratoi Cynllun Tymor Canolig Integredig ariannol gytbwys, mae'n dal i ddioddef pwysau ariannol. Mae hyn wedi arwain i'r sefydliad wynebu penderfyniadau anodd o ran dyrannu cyllid. Hefyd, mae wedi bod yn ddibynol ar gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, a allai olygu, os na chaiff ei barhau i'r un graddau yn y dyfodol, na all wario i'r un graddau ar adfer y gwasanaeth gofal a gynlluniwyd ag y mae wedi ei wneud yn y gorffennol.
 - **Digwyddiad critigol Ysbyty Tywysoges Cymru** – Mae'r Bwrdd Iechyd, o anghenraid, wedi cymryd mesurau byrdymor iawn i fynd i'r afael â'r risgiau uniongyrchol i barhad y gwasanaeth gofal a gynlluniwyd o ganlyniad i ddigwyddiad Ysbyty Tywysoges Cymru. Fodd bynnag, bydd angen iddo ddychwelyd i fusnes fel arfer ac ail-adeiladu ei gapasiti gwasanaeth craidd i lefel sy'n bodloni galw'r boblogaeth.
 - **Gweithredu dwy System Gweinyddu Cleifion yng Nghymru** – Mae'r Bwrdd Iechyd wedi bod yn gweithredu o dan ddwy System Gweinyddu Cleifion yng Nghymru, sydd wedi achosi cymhlethdodau ag arbenigeddau trin yn eu tro a symud cleifion trwy lwybrau. Bydd y ddwy system hyn yn cael eu hintegreiddio yn ystod 2025-26.
 - **Capasiti'r gweithlu** – Mae'r Bwrdd Iechyd wedi nodi bod problemau staffio yn cyflwyno heriau gweithredu. Mae hyn yn cynnwys recriwtio staff theatr, staffio'r model tri safle presennol, yn ogystal â recriwtio a chadw ei Dîm Cadw Mewn Cysylltiad.
- 49 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cymryd camau i fynd i'r afael â rhai o'r rhwystrau hyn. I fynd i'r afael â phroblemau gyda chynhyrchiant, mae'r Bwrdd Iechyd yn canolbwyntio ar wella llwybrau iechyd, mynediad cleifion, trawsnewid cleifion allanol, capasiti diagnostig a dewisol a defnydd o theatrau. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd barhau i ymwreiddio'r trefniadau hyn ochr yn ochr â sicrhau'r cyflymder darparu gofynnol o ddatblygiadau ehangach. Hefyd, wrth i'r Bwrdd Iechyd ddatblygu ei gynllun gwasanaethau clinigol, mae angen iddo sicrhau bod hwn yn ysgogi rhaglenni trawsnewid ymarferol i helpu i sicrhau bod gwasanaethau mewn sefyllfa dda i fodloni'r twf mewn galw a ragwelir.

Atodiad 1

Dulliau archwilio

Mae **Arddangosyn 15** yn nodi'r dulliau a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni'r gwaith hwn. Mae ein tystiolaeth yn seiliedig ar yr wybodaeth a dynnwyd o'r dulliau isod.

Arddangosyn 15: dulliau archwilio

Elfen y dulliau archwilio	Disgrifiad
Dogfennau	Fe wnaethom adolygu amrywiaeth o ddogfennau, gan gynnwys: • Dogfen Cychwyn Rhaglen – Trawsnewid a Gofal a Gynlluniwyd a Dewisol – Cynhyrchiant, Gwelliant a Thrawsnewid • Cynllun Tymor Canolig Integredig 2024-2027 • Cynllun Tair Blynedd BIPCTM 2025-2028 • Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023-2024 • Papurau cyfarfodydd Bwrdd cyhoeddus • Papurau'r Pwyllgor Cynllunio, Perfformiad a Chyllid • Papurau'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad • Papurau'r Pwyllgor Archwilio a Risg • Papurau'r Pwyllgor Cyflawni Gweithredol • Papurau'r Grŵp Gwella Gwasanaethau • Adolygiadau GIRFT • Adroddiadau Archwilio Mewnol • Adroddiadau Uchafbwyntiau • Adroddiad Rheolwyr Gweithredu • Diweddariadau Rhaglen Seilwaith Parc Iechyd Llantrisant • Adroddiad Fframwaith Sicrhau'r Bwrdd • Cofrestrau risg
Hunanasesiad	Fe wnaethom gyhoeddi ac yna dadansoddi hunanasesiad a gwblhawyd gan y Bwrdd Iechyd.

Elfen y dulliau archwilio	Disgrifiad
Cyfweliadau	Fe wnaethom gynnal cyfweliadau â'r canlynol: • Y Prif Swyddog Gweithredu • Y Cyfarwyddwr Gwasanaeth Gweithrediadau ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd • Y Cyfarwyddwr Meddygol ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd (a Llawfeddyg Orthopedig) • Y Cyfarwyddwr Trawsnewid Cynorthwyol • Y Cyfarwyddwr Cyllid Cynorthwyol ar gyfer Cynllunio ac Adrodd Ariannol • Y Dirprwy Gyfarwyddwr Cyllid • Y Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd y Cyhoedd • Pennaeth Gwybodeg Glinigol • Pennaeth Cynllunio a Chomisiynu • Cadeirydd y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad Cleifion
Arsylwadau	Fe wnaethom arsylwi cyfarfod y Pwyllgor Cyflawni Gweithredol ym mis Ionawr a chyfarfod Grŵp Gwella'r Gwasanaeth Dermatoleg ym mis Mawrth 2025.
Dadansoddi data	Fe wnaethom ddadansoddi data allweddol ar: • berfformiad rhestrau aros; • gwariant ariannol; ac • arbedion effeithlonrwydd cleifion allanol a chleifion mewnol.

Atodiad 2

Meini prawf archwilio

Y prif gwestiwn archwilio: **A yw'r Bwrdd Iechyd yn rheoli ei heriau gofal a gynlluniwyd yn effeithiol?**

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf Archwilio (sut mae da yn edrych)
A yw perfformiad rhestr aros y Bwrdd Iechyd yn gwella?	Beth yw maint yr her? A yw'r Bwrdd Iechyd yn cyflawni targedau/uchelgeisiau Llywodraeth Cymru?	Mae'r Bwrdd Iechyd wedi: • gwneud cynnydd, gan leihau nifer gyffredinol yr arosiadau rhwng atgyfeirio a thriniaeth ar gyfer gwasanaethau gofal a gynlluniwyd; ac • wedi bodloni blaenoriaethau Gweinidogol a thargedau cenedlaethol a bennwyd gan Lywodraeth Cymru.
A oes gan y Bwrdd Iechyd gynllun eglur a rhaglen weithredu i gefnogi'r broses o adfer rhestrau aros am ofal a gynlluniwyd?	A oes gan y Bwrdd Iechyd gynllun eglur, realistig ac a ariannwyd ar waith i adfer gofal a gynlluniwyd? A oes strwythur rhaglen eglur i gyflawni'r broses o wella gofal a gynlluniwyd?	Mae gan y Bwrdd Iechyd: • gynllun eglur, realistig ac a ariannwyd ar waith i adfer gofal a gynlluniwyd yn y byrdymor a'r tymor hwy; a • strwythur rhaglen sy'n cefnogi'r broses o gyflawni'r cynllun yn briodol.

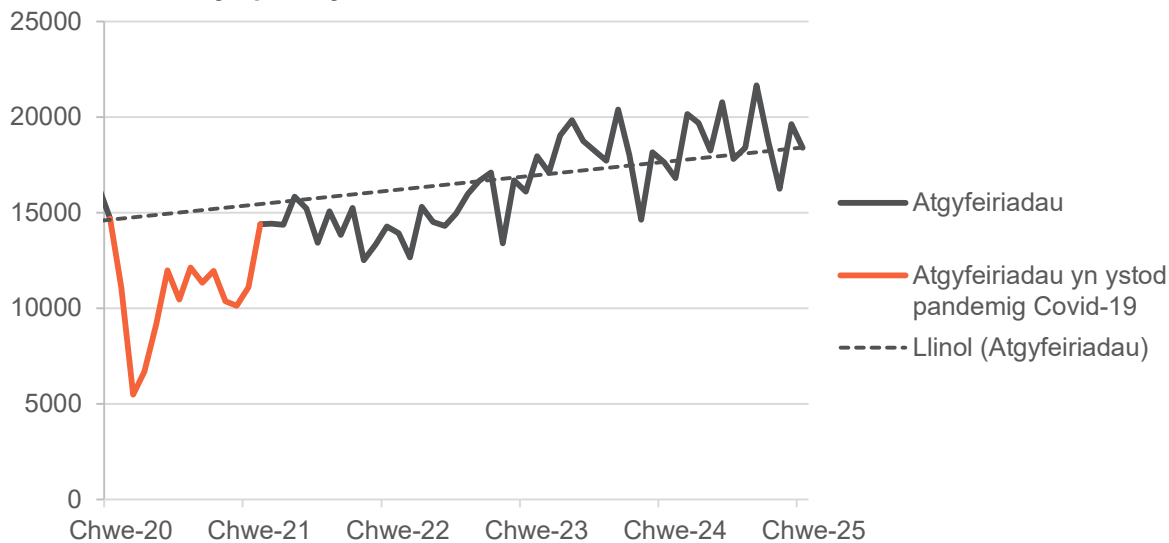
Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf Archwilio (sut mae da yn edrych)
A yw'r Bwrdd Iechyd yn sicrhau bod ei gyllid yn cael gymaint o effaith â phosibl i fynd i'r afael â'r ôl-groniad gofal a gynlluniwyd?	A yw'n eglur pa arian ychwanegol a dderbyniwyd gan y Bwrdd Iechyd? A yw'n eglur ar beth y gwariwyd yr arian rhestr aros ychwanegol? A oedd y Bwrdd Iechyd yn bwriadu defnyddio'r holl arian ar wella gofal a gynlluniwyd? A all y Bwrdd Iechyd ddangos yn eglur bod yr arian wedi arwain at welliant mewn perfformiad, wedi galluogi effeithlonrwydd gwasanaeth a/neu ffyrdd newydd o weithio? A yw sefyllfa ariannol gyffredinol y Bwrdd Iechyd yn effeithio ar ei allu i adfer gofal a gynlluniwyd yn gynaliadwy?	- Ceir digon o dystiolaeth bod y Bwrdd Iechyd wedi gwario'r arian fel y bwriadwyd gan Lywodraeth Cymru (hy. mynd i'r afael ag arosiadau a thrawsnewid gwasanaethau). - Gall y Bwrdd Iechyd ddangos yn eglur bod y gwariant wedi arwain at welliant. - Nid yw sefyllfa ariannol gyffredinol y Bwrdd Iechyd yn effeithio ar ei allu i gefnogi adferiad gofal a gynlluniwyd cynaliadwy.
A oes gan y Bwrdd Iechyd drefniadau rheoli gweithredol effeithiol i sbarduno gwelliant a rheoli risgiau clinigol?	A yw'r Bwrdd Iechyd yn gwella ei reolaeth weithredol o'r gwasanaethau gofal a gynlluniwyd? Sut mae'r Bwrdd Iechyd yn casglu gwybodaeth am risgiau clinigol sy'n gysylltiedig â rhestrau aros hir am ofal a gynlluniwyd?	Mae'r Bwrdd Iechyd: - yn gwella'r rheolaeth weithredol o'r gwasanaethau gofal a gynlluniwyd; ac - yn casglu gwybodaeth ac yn rheoli risgiau clinigol a niwed sy'n gysylltiedig â rhestrau aros hir am ofal a gynlluniwyd.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf Archwilio (sut mae da yn edrych)
	Sut mae'r Bwrdd Iechyd yn casglu gwybodaeth am risgiau clinigol sy'n gysylltiedig â rhestrau aros hir am ofal a gynlluniwyd? A yw'r Bwrdd Iechyd yn rheoli'n ddigonol risgiau clinigol sy'n deillio o oediadau cyn triniaeth? A yw'r Bwrdd Iechyd yn sicrhau yn rhagweithiol llwybrau cyfathrebu eglur pan fo cleifion yn pryderu eu bod yn dirywio?	Mae'r Bwrdd Iechyd: - yn meddu ar drefniadau cadarn i nodi, casglu ac adrodd ar risg a niwed clinigol sy'n gysylltiedig ag arosiadau hir; - yn rheoli'n rhagweithiol risgiau clinigol sy'n deillio o oediadau cyn triniaeth ac yn cyfathrebu'n effeithiol â chleifion.
A yw'r Bwrdd Iechyd yn deall yn ddigonol y rhwystrau i wella a'r hyn y mae angen ei wneud i fynd i'r afael â nhw?	A yw'r Bwrdd Iechyd yn deall y rhwystrau y mae wedi eu hwynebu sy'n ei atal rhag cyflawni gwelliant i berfformiad gofal a gynlluniwyd? (Capasiti, cyllid, recriwtio a chadw, ystadau/defnyddio cyfleusterau, comisiynu gofal iechyd allanol?) Pa ddulliau ac ymyriadau sydd wedi cael eu rhoi ar waith gan y Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'r rhwystrau hyn? A yw'r Bwrdd Iechyd yn dysgu ac yn rhannu arferion da pan fo pethau wedi mynd yn dda?	Mae'r Bwrdd Iechyd wedi: - nodi ei risgiau a'i rhwystrau a gweithredu arnynt er mwyn mynd i'r afael â rhestrau aros hir am ofal a gynlluniwyd yn y byrdymor a modelau gwasanaeth cynaliadwy yn y tymor hwy; - rhoi trefniadau da ar waith ar gyfer chwilio am arferion da a rhannu dysgu a'i roi ar waith er mwyn gwella gwasanaethau gofal a gynlluniwyd.

Atodiad 3

Dadansoddiad data ychwanegol ar ofal a gynlluniwyd

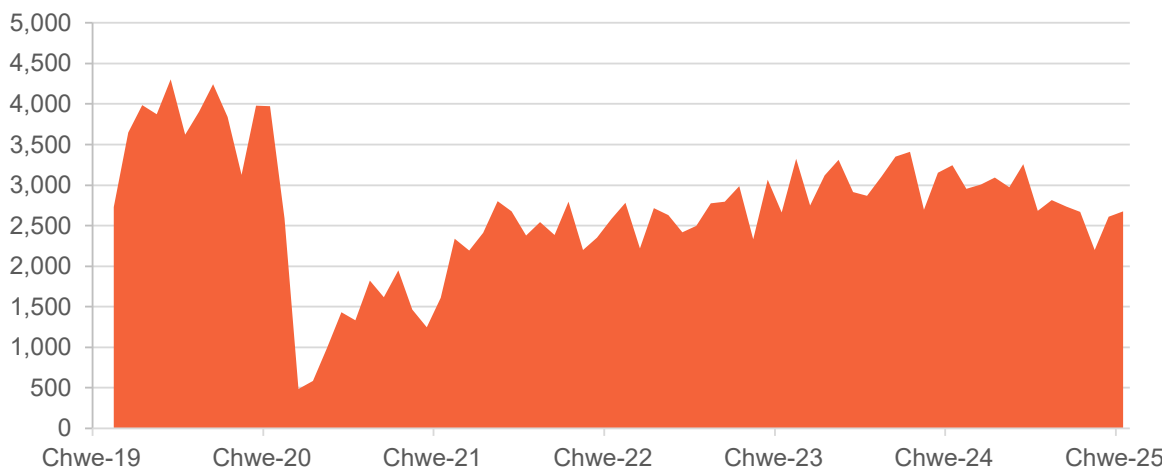
Arddangosyn 16: tuedd atgyfeiriadau misol i Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, fesul Bwrdd Iechyd preswyl

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Stats Cymru

Arddangosyn 17: lefelau derbyn meddygol a llawfeddygol dewisol misol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Nifer y derbyniadau

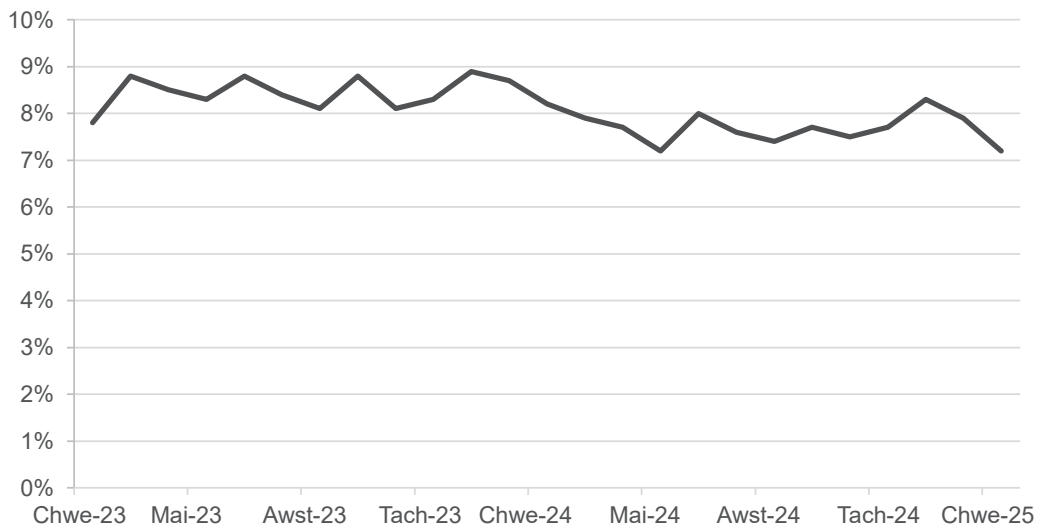
Ffynhonnell: [Dangosfwrdd gofal eilaidd lechyd a Gofal Digidol Cymru](#)

Gwasanaethau cleifion allanol

50 Mae apwyntiadau cleifion allanol lle nad oedd claf yn bresennol yn aneffeithlon. Mae **Arddangosyn 18** yn dangos gwelliant cadarnhaol i berfformiad. Serch hynny, mae achosion lle nad oedd y claf yn bresennol y Bwrdd lechyd ar gyfer y 12 mis diwethaf tua 7.7% o gyfanswm gweithgarwch clinigol cleifion allanol. Mae hyn yn cyfateb i oddeutu 43,500 o apwyntiadau cleifion a gollwyd yn ystod y cyfnod o 12 mis diweddaraf hyd at fis Chwefror 2025. Mae'n cyfateb i gost cyfle a gollwyd o tua £6.5 miliwn (£150 yr apwyntiad¹⁰). Pe gallai'r Bwrdd lechyd leihau ei achosion lle nad oedd cleifion allanol yn bresennol 20%, mae'n bosibl y gallai arbed tua £1.3 miliwn.

Arddangosyn 18: nifer a chanran yr apwyntiadau cleifion allanol lle nad oedd y claf yn bresennol, Bwrdd lechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Canran yr achosion lle nad oedd cleifion yn bresennol

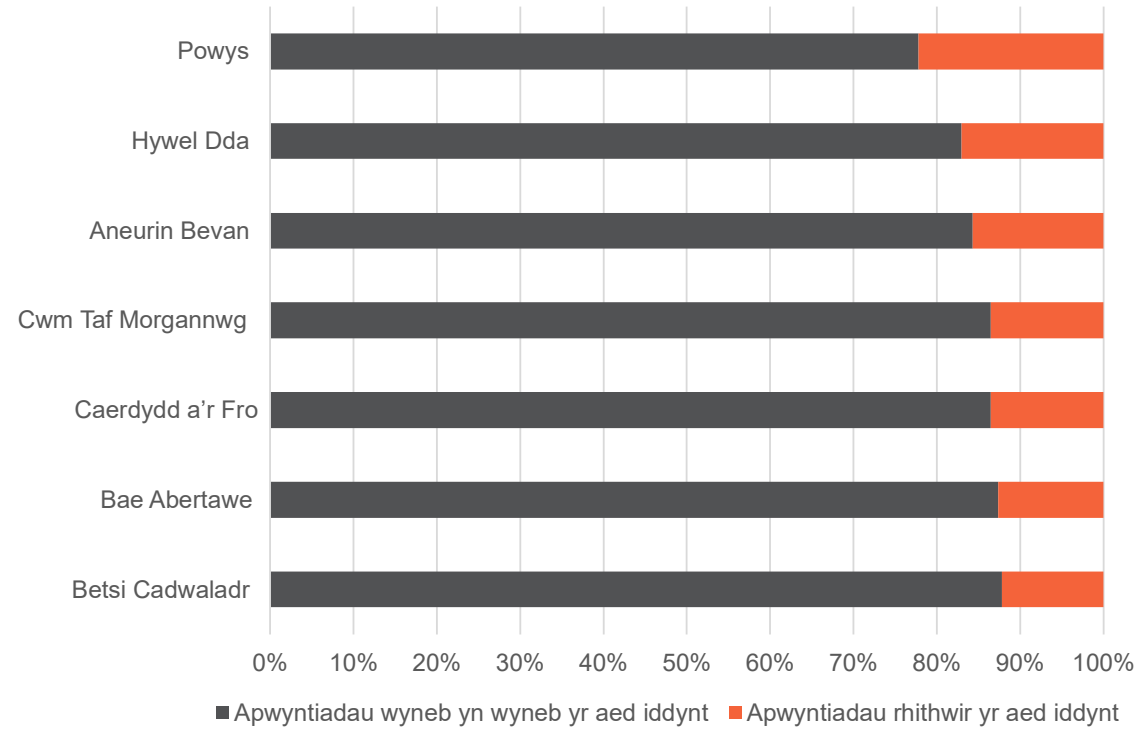

Ffynhonnell: [Dangosfwrdd a setiau data gofal eilaidd lechyd a Gofal Digidol Cymru](#)

¹⁰ Rydym wedi addasu [cost apwyntiad claf allanol gyda GIG Lloegr yn 2018 \(£120\)](#) yn unol â chyfraddau [Mynegai Prisiau Defnyddwyr Banc Lloegr](#) i amcangyfrif costau cleifion allanol cyfartalog cyfredol yn 2024.

52 Gall cyrff y GIG ddefnyddio apwyntiadau cleifion allanol rhithwir ar gyfer rhai cleifion, ond nid pob un. Mae **Arddangosyn 19** yn dangos nad yw'r dull ymgynghori 'rhithwir' yn cael ei fabwysiadu'n dda yn y mwyafrif o fyrddau iechyd.

Arddangosyn 19: cyfran presenoldebau cleifion allanol sy'n apwyntiadau rhithwir, rhwng mis Ebrill 2024 a mis Chwefror 2025

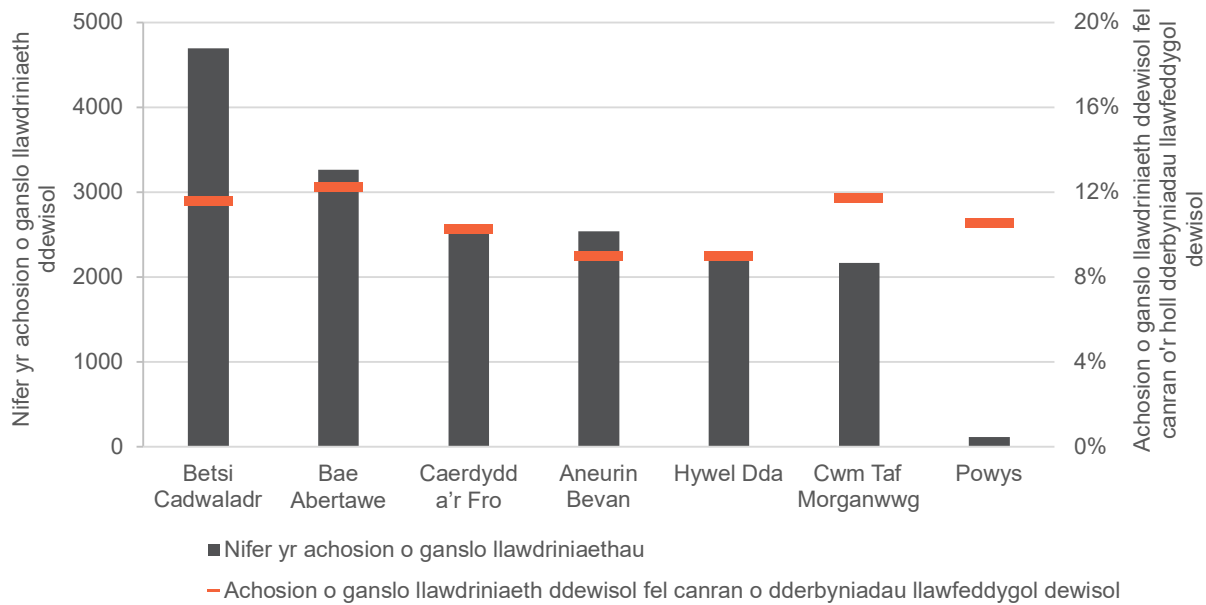

Ffynhonnell: [Dangosfwrdd a setiau data gofal eilaidd lechyd a Gofal Digidol Cymru](#)

Canslo llawdriniaethau

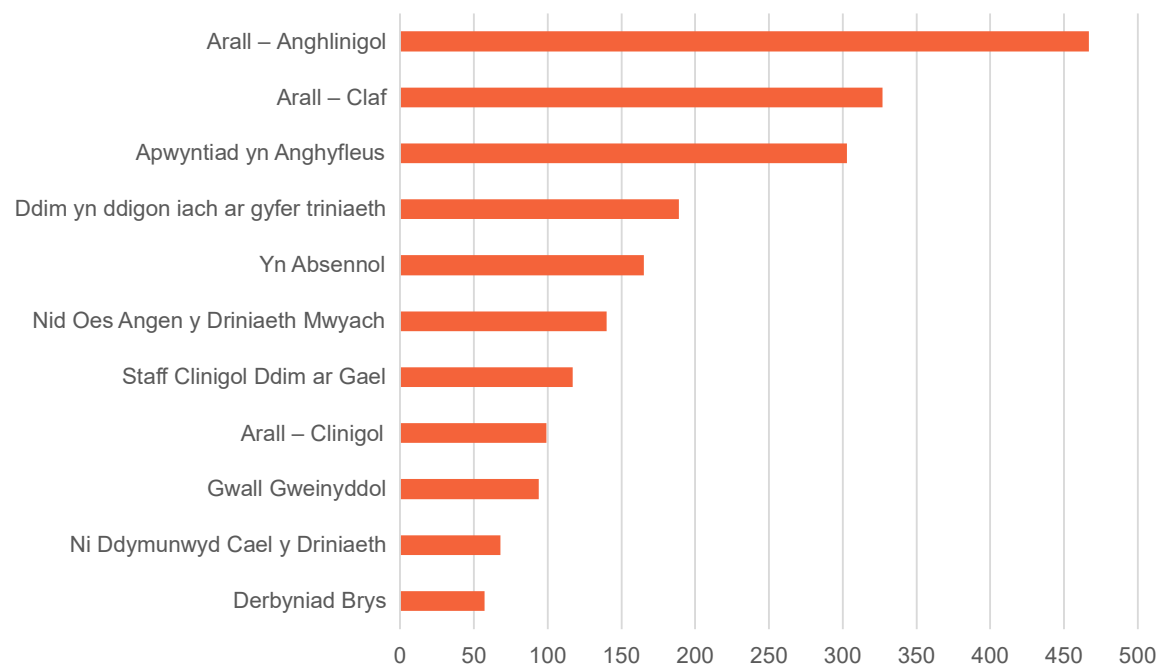
53 Mae canslo ar fyr rybudd yn arwain at aneffeithlonrwydd sylweddol oherwydd na ellir ôl-lenwi sesiynau theatrau llawdriniaeth â chleifion eraill yn rhwydd. Cyrhaeddodd cyfanswm y llawdriniaethau a ganslwyd yn y Bwrdd Iechyd bron i 2,200 ar gyfer y data 12 mis cyhoeddedig diweddaraf (rhwng mis Mawrth 2024 a mis Chwefror 2025) (**Arddangosyn 20**). Mae **Arddangosyn 21** yn nodi'r rhesymau am ganslo. Nid yw defnydd y Bwrdd Iechyd o'r categori 'arall' yn ei helpu i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol yr achosion o ganslo.

Arddangosyn 20: nifer yr achosion o ganslo llawdriniaeth ar fyr rybudd (o fewn 24 awr) ochr yn ochr ag achosion o ganslo fel canran o'r holl dderbyniadau llawfeddygol dewisol, rhwng mis Mawrth 2024 a mis Chwefror 2025

Ffynhonnell: datganiadau Byrddau Iechyd i Lywodraeth Cymru ac Iechyd a Gofal Digidol Cymru

Arddangosyn 21: nifer yr achosion o ganslo llawdriniaeth ar fyr rybudd (o fewn 24 awr) ar gyfer y cyfnod adrodd 12 mis diweddaraf (Mawrth 2024 i Chwefror 2025), fesul rheswm, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

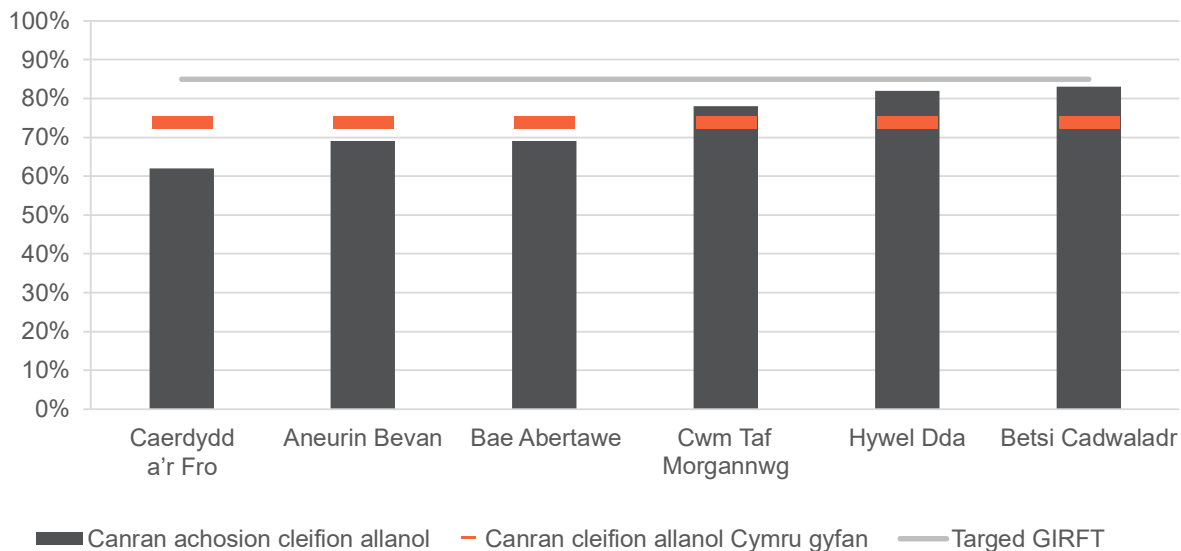
Ffynhonnell: datganiadau Byrddau Iechyd i Lywodraeth Cymru ac Iechyd a Gofal Digidol Cymru

Llawdriniaeth cleifion allanol

54 Mae llawdriniaeth cleifion allanol yn cynnig y posibilrwydd o well effeithlonrwydd, costau is, ôl troed carbon is fesul claf¹¹ a gwell profiad i gleifion o'i gymharu â gwasanaethau cleifion mewnol. Mae Gwneud Pethau'n lawn y Tro Cyntaf yn argymhell y dylai cyfartaledd o 85% o'r holl llawdriniaethau dewisol¹² fod yn gleifion allanol¹³. Mae ein dadansoddiad yn **Arddangosyn 22** yn nodi bod 78% o llawdriniaethau dewisol y Bwrdd Iechyd yn gleifion allanol.

Arddangosyn 22: cyfran y llawdriniaethau dewisol a gyflawnwyd gan y Bwrdd Iechyd fel cleifion allanol ar gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2024 a mis Chwefror 2025

Canran y cleifion allanol

Ffynhonnell: [Dangosfwrdd a setiau data gofal eilaidd lechyd a Gofal Digidol Cymru](#)

¹¹ [Papur yn amlinellu sefyllfa unigryw GIRFT o ran cefnogi ymdrech y GIG i sicrhau dim allyriadau carbon – Gwneud Pethau'n lawn y Tro Cyntaf – GIRFT](#)

¹² Y math o llawdriniaeth sy'n gysylltiedig â llwybr cleifion gofal a gynlluniwyd yw llawdriniaeth ddewisol.

¹³ [Gwneud Pethau'n lawn y Tro Cyntaf – *Elective Recovery High Volume Low Complexity guidance for health systems*](#)

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.